100 DE PERSONALITĂȚI

Oameni care au schimbat destinul lumii

Apariție săptămânală
5,99 LEI / 29,99 MDL

53

IOSIF STALIN

DeAGOSTINI

100 DE PERSONALITĂȚI
Oameni care au schimbat destinul lumii

Iosif Stalin

Numărul 53

EDIȚIE SĂPTĂMÂNALĂ
EDITURA: De AGOSTINI HELLAS SRL
EDITOR: Petros Kapnistos
MANAGER ECONOMIC: Fotis Fotiou
MANAGER DE REDACȚIE ȘI PRODUCȚIE: Virginia Koutroubas
ADRESĂ: Vuliagmenis 44-46, 166 73 Atena
MARKETING MANAGER: Michalis Koutsoukos
PRODUCT MANAGER: Nasita Kortesa
COORDONATOR DE PRODUCȚIE: Carolina Poulidou
MANAGER DISTRIBUȚIE: Evi Boza
MANAGER LOGISTICĂ ȘI OPERAȚII: Dimitris Pasakalidis
COORDONATOR LOGISTICĂ ȘI OPERAȚII: Antonis Lioumis

ADAPTARE PENTRU LIMBA ROMÂNĂ:
Fast Translate, Best Communication Media SRL
DTP: RAY
TIPĂRIRE ȘI LEGARE: NIKI EKDOTIKI S.A.
DIRECTOR DE PRODUCȚIE TIPOGRAFIE: STELIOS KRITSOTAKIS

IMPORTATOR: Media Service Zawada S.R.L.
Country Manager: Mariana Mihălțan
Marketing Manager: Adina Bojică
Redactor: Gabriela Muntean
Distribution Manager: Dan Iordache
ADRESA: str. Louis Pasteur nr. 38, et.1, ap.5,
sector 5, București, România

DISTRIBUITOR: Hiparion S.A.

ISSN: 1791-0765

Fotografii: Uniphoto Press,
De Agostini Picture Library

Prețul numerelor
Prețul primului număr: 2,99 LEI/14,50 MDL
Prețul celui de-al doilea număr și al tuturor celorlalte numere:
5,99 LEI/29,99 MDL

Editorul își rezervă dreptul de a schimba ordinea publicării personalităților sau de a le înlocui cu altele.

Iosif Stalin
(1879-1953)
"Omenirea este împărțită în bogați și săraci,
în exploatatori și exploatați și a te sustrage acestei
structuri fundamentale și opoziției sărac-bogat înseamnă
să te sustragi unor adevăruri fundamentale."

Iosif Stalin

Ce fel de viață a dus Stalin?

PROLOG

ANUL 1917 a fost martorul izbucnirii evenimentelor revoluționare din Rusia, o țară adânc implicată în Primul Război Mondial. Așa-numita Revoluție din Februarie a forțat abdicarea țarului Nicolae al II-lea și a cauzat sfârșitul dinastiei Romanov. Doar opt luni mai târziu, Revoluția din Octombrie a marcat nașterea primului stat socialist pe scena politică a lumii, stat care va fi condus de Vladimir Ilici Lenin. Totuși, curând, guvernul revoluționar se va confrunta cu intervenții armate externe, dar și cu rezistența trupelor loiale țarului din interiorul țării, toate acestea creând dificultăți majore noilor lideri sovietici. În mijlocul acestei crize se va evidenția un personaj: Iosif Stalin.

Stalin, care s-a folosit de cultul personalității pentru a deveni succesorul lui Lenin, va deveni mai târziu un erou al războiului de apărare a teritoriului național împotriva trupelor naziste ale lui Adolf Hitler. Va fi recunoscut ca un mare lider care, de-a lungul perioadei în care a condus URSS, a transformat statul sovietic într-o superputere a lumii. Deși un personaj controversat care a guvernat adesea folosindu-se de brutalitate, acesta va rămâne întotdeauna în amintirea vie a poporului rus.

TABEL CRONOLOGIC

1480	Crearea Marelui Cnezat al Moscovei
1547	Ivan al IV-lea este încoronat țar al Rusiei
1613	Dinastia Romanov se urcă pe tronul Rusiei
1848	Marx publică Manifestul Comunist
1879	Se naște Iosif Visarionovici Stalin
1888	Stalin se înscrie la Școala bisericească din Gori
1894	Stalin se înscrie la Seminarul Teologic Ortodox din Tiflis (Tbilisi)
1898	Stalin este inițiat în activități revoluționare
1899	Stalin este exmatriculat din Seminarul Teologic
1902	Stalin este arestat pentru prima dată și aruncat în închisoare
1905	Stalin se căsătorește Stalin îl întâlnește pentru prima oară pe Vladimir Ilici Lenin
1912	Stalin este cooptat în Comitetul Central al Partidului Bolșevic Rus
1913	Ultima arestare a lui Stalin și exilarea în Siberia
1914	Izbucnește Primul Război Mondial
1917	Revoluția din Februarie Revoluția din Octombrie
1918	Începe Războiul Civil Rus
1922	Stalin este numit secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Crearea Uniunii Republicilor Socialiste Sovietice
1924	Moartea lui Lenin
1929	Începe colectivizarea agriculturii
1938	Se declanșează Marea Epurare
1939	Semnarea Pactului Molotov-Ribbentrop
1941	Izbucnirea războiului între Germania și Uniunea Sovietică
1942	Bătălia de la Stalingrad
1953	Moartea lui Stalin
1989	Căderea Zidului Berlinului
1991	Prăbușirea Uniunii Sovietice

Stalin: revoluționar şi opresor

Iosif Stalin este considerat de către mulţi oameni un erou pentru că a contribuit major la crearea Uniunii Republicilor Socialiste Sovietice, primul stat socialist, dar şi pentru că a condus apărarea teritoriului naţional împotriva invaziei naziste din al Doilea Război Mondial. Prin urmare, deşi Stalin a fost un mare lider politic care a avut o influenţă efectivă peste jumătate din statele erei postbelice divizate în perioada Războiului Rece prin ceea ce s-a numit Cortina de Fier a rămas cunoscut în istorie ca un dictator brutal ale cărui epurări politice şi sociale au fost responsabile pentru moartea a milioane de oameni.

▲ Stalin la vârsta de cincisprezece ani, în perioada în care s-a înscris la Seminarul Teologic Ortodox Georgian din Tiflis (actuala capitală a Georgiei, Tbilisi).

Născut în Gori, Georgia

O copilărie turbulentă

IOSIF STALIN, născut ca Iosif Visarionovici Djugaşvili, a văzut lumina zilei în data de 6 decembrie 1878 în micul orăşel Gori din Georgia (Gruzia). Părinţii săi erau Visarion Ivanovici Djugaşvili, un cizmar poreclit „Beso" şi Ecaterina Geladze, căreia i se spunea „Keke". În perioada copilăriei sale veniturile familiei erau insuficiente, acest lucru datorându-se faptului că Beso, tatăl lui Stalin, era un beţiv josnic şi violent care-şi cheltuia cea mai mare parte a câştigurilor pe băutură. Micul Stalin a crescut asistând la încercările mamei sale de a rezista unui soţ brutal care o supunea la numeroase tratamente violente. Se spune că traumele psihice din copilărie şi experienţele trăite atunci l-au transformat într-un caracter insensibil aplecat către violenţă.

Mama sa, Keke, avea planuri precise pentru cariera fiului ei, dorind să-l înscrie la Şcoala bisericească din Gori, ca ulterior să îmbrace haina preoţească. Această idee l-a înfuriat pe soţul ei ce dorea să facă din Stalin un cizmar care să-l urmeze în meserie. Între timp, Beso a fost arestat pentru că spărsese geamurile unei taverne, fiind forţat să părăsească Gori şi să-şi stabilească

Tiflis, unde se găsea Seminarul Teologic Ortodox Georgian. Astăzi, oraşul, denumit Tbilisi, este capitala Republicii Georgia.

▲ După ce a înaintat în vârstă, Stalin și-a pus mereu întrebarea de ce, mama sa Keke, a fost așa de aspră în creșterea și educația sa.

reședința în Tiflis, un oraș din apropiere. Banii pe care-i trimitea acasă pentru a-și susține familia au fost în curând sistați și nu se cunosc împrejurările în care a dispărut după aceste evenimente. Se spune că a decedat în urma unei afecțiuni contractate în Gori sau a fost ucis într-o altercație și înmormântat ca orice vagabond neidentificat.

Keke încerca să-și crească fiul prestând diverse activități de menaj pentru familii înstărite. În anul 1894, la vârsta de cincisprezece ani, Stalin a absolvit primul din clasa sa și a primit o bursă pentru a studia mai departe la Seminarul Teologic Ortodox Georgian din Tiflis.

Inițierea în activități revoluționare

În dormitoarele Seminarului Teologic Ortodox, elevii erau încurajați să trăiască o viață ascetică plină de abnegație în scopul de a fi pregătiți pentru preoție. Totuși în secret, anumiți elevi dintre cei mai conștiincioși la învățătură participau la întâlnirile ținute de către revoluționarii care se răzvrătiseră împotriva sistemului țarist de guvernare și fuseseră nevoiți să se refugieze din capitala rusă Petrograd în Tiflis. Stalin participa frecvent la aceste întâlniri clandestine și va fi rapid inițiat în filosofia și ideile revoluționarilor. Era perioada în care Stalin a făcut cunoștință cu Mihail Alexandrovici Bacunin, părintele anarhismului rus. Bacunin i-a inoculat multe dintre idealurile sale lui Stalin, fapt care mai târziu va avea o influență puternică asupra crezului său revoluționar. Aceste idei promovau separarea anarhiștilor de legile civilizației, infiltrarea anarhiștilor în toate instituțiile sociale, în primul rând în serviciile polițienești ale statului și formarea unei alianțe cu criminalii de drept comun și hoții cu scopul de a finanța și proteja cuceririle revoluționare.

Din culise

GEORGIA, PARADISUL SIGUR AL REVOLUȚIONARILOR

Iosif Visarionovici Stalin s-a născut în Georgia, o țară din regiunea caucaziană localizată între continentele Europa și Asia. Servind ca graniță muntoasă între Turcia și Rusia, regiunea se înfățișează ca un peisaj stâncos, aspru, patrie a unei mari varietăți de etnii și naționalități. Georgia a fost anexată ca provincie a Rusiei după sfârșitul Războiului Ruso-Turc din secolul al XVIII-lea, iar în perioada nașterii lui Stalin era supusă unui proces masiv de rusificare. Limba maternă a lui Stalin era limba georgiană; deși a început să învețe limba rusă încă de la vârsta de 9 ani nu a reușit să scape de puternicul accent georgian.

Gori era un oraș violent care se supunea prea puțin legilor, un oraș al bandelor și încăierărilor de stradă. În perioada copilăriei lui Stalin, Georgia a devenit un paradis al revoluționarilor care se refugiaseră acolo după ce reușiseră să scape de represiunea guvernării țariste din Rusia.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, Rusia era zguduită de valurile modernizării venite din Europa Occidentală. Țarul rus, care conducea bazându-se pe vechiul sistem feudal de aservire a țăranilor, a fost în sfârșit determinat să inițieze un decret pentru eliberarea șerbilor. În aceeași perioadă, un grup de revoluționari care se intitulau narodnici, (în sens literar, populiști) au început să-și extindă activitățile. Aceștia erau un grup de intelectuali care proveneau din afara clasei aristocratice și care nutreau convingerea că monarhia și kulacii (fermierii înstăriți care fuseseră probabil odată mult mai prosperi și productivi) trebuie înlăturați și pământul să fie distribuit către țărani. Narodnicismul susținea că revoluția industrială nu este în mod obligatoriu rezultatul relațiilor economice de tip capitalist, ci se poate dezvolta direct în socialism. Sistemul agricol cooperatist, parte a societății tradiționale rusești putea constitui un embrion al socialismului. Filosofia narodnicistă a avut o influență semnificativă asupra ultimelor politici agricole ale lui Stalin și ale altor revoluționari ruși.

În aceeași perioadă, descoperirea și extracția zăcămintelor de petrol din apropierea Mării Negre a aprins scânteia dezvoltării industriale, iar marxiști ca aceia care se aflau exilați în afara hotarelor Europei Occidentale s-au strâns laolaltă pe scena luptei revoluționare din Rusia având în centrul rândurilor lor mase de muncitori. Georgia a servit ca o ascunzătoare excelentă pentru toți acești revoluționari.

▸ O schiță realizată în 1880 care înfățișează arestarea unui activist revoluționar. Un polițist, alături de un arestat, inspectează câteva manifeste de propagandă.

Acesta, în particular, a avut o influență decisivă asupra tânărului Stalin.

În anul 1898, Stalin a devenit membru al unei organizații socialist-democrate denumită Mesame Dashi unde a fost implicat în activități subversive. Un an mai târziu, în anul 1899, Stalin a fost exmatriculat din Seminarul Teologic Ortodox Georgian din Tiflis. Deși circumstanțele reale ale exmatriculării sale sunt încă învăluite în mister, arhivele școlare menționează motivul eliminării din școală ca fiind neprezentarea la examenele finale de absolvire. În prezent, una dintre speculații se referă la faptul că acesta a încercat în mod deliberat să scape de alte responsabilități pentru a se dedica complet activismului revoluționar.

Activități ilegale pentru finanțarea revoluției

Întâlnirea cu leninismul

După ce a fost exmatriculat din Seminarul Teologic Ortodox Georgian din Tiflis, Stalin a obținut o slujbă la un observator meteorologic, în același timp continuând să desfășoare activități revoluționare: organizarea de greve, conducerea unor demonstrații de protest sau susținerea de discursuri publice. Activitățile în care era implicat au atras curând atenția Ohranei, temuta poliție secretă a țarului. În ziua de 2 aprilie a anului 1901, Ohrana a arestat diferiți membri ai Partidului Democrat Socialist, dar Stalin a reușit să evite capturarea. În această perioadă devine un revoluționar de profesie, ducându-și viața în clandestinitate și trăind din donații ale prietenilor și partidului. A început să scrie pentru un cotidian Brdzola (Lupta). Mai târziu în acel an a călătorit către Batumi unde a lucrat într-o rafinărie de petrol. Acolo i-a organizat pe muncitori pentru a se revolta împotriva administrației întreprinderii. A fost suspectat că a cauzat un incendiu pentru a determina administrația să ofere o gratificație muncitorilor care participaseră la stingerea focarului. Prin urmare, o serie de greve violente au izbucnit atunci când direcțiunea rafinăriei a suspectat incendierea premeditată și a refuzat să plătească bonusul. Șaptezeci de muncitori au murit în urma ciocnirilor cu cazacii, trimiși să instaureze ordinea.

Exilul în Siberia

În data de 18 aprilie 1902, Stalin a fost arestat. Cu toate că a fost achitat de curte pentru că a condus revolta din Batumi, a fost totuși trimis pentru trei ani în exil în Siberia. În timp ce se afla închis a rezistat violenței gardienilor lagărului și a fost capabil să interacționeze și să-și dezvolte legături cu numeroși deținuți politici. Acolo, de asemenea, i-a venit ideea să formeze alianțe cu grupuri de criminali de drept comun așa cum erau descrise în lucrările anarhiste ale lui Bacunin.

O ilustrație care înfățișează Duminica Însângerată. În data de 22 ianuarie a anului 1905, trupele imperiale au deschis focul împotriva unei demonstrații pașnice a muncitorilor care doreau să-și facă cunoscute țarului doleanțele sociale. Numeroși demonstranți au fost uciși sau răniți. Revoluționarii au sesizat în acest incident o oportunitate pentru a incita la declanșarea evenimentelor Primei Revoluții Ruse din anul 1905.

În iulie 1903, Stalin a fost exilat în regiunea Irkutsk din Siberia. La scurtă vreme după sosirea sa în luna noiembrie, la începutul iernii, Stalin a încercat să scape. Această încercare s-a soldat cu un eșec fiind afectat de o degerătură în timpul unei furtuni de zăpadă. Totuși, în luna ianuarie a anului următor, a reușit să evadeze cu succes folosind un permis de trecere contrafăcut al unui țăran rus. Stalin a străbătut Rusia și încă odată a reușit să se strecoare în orașul Tiflis din Georgia.

Stalin a petrecut următorii patru ani, menținându-se în umbră în timp ce-și continuă activitățile subversive folosind orașul Baku aflat pe țărmurile Mării Caspice, a cărui economie luase un avânt considerabil odată cu dezvoltarea industriei petroliere ca bază a operațiunilor sale.

Două întâlniri importante

În anul 1903, în perioada exilului său, Partidul Social Democratic Muncitoresc Rus s-a divizat în două facțiuni opuse: bolșevicii, sau facțiunea "majorității", care țînteau să înfăptuiască o revoluție socialistă după încheierea revoluției burgheze, ce era condusă printr-o organizare strictă și rigidă de către o mână de revoluționari și menșevicii sau "minoritatea", care au complotat să se îndrepte gradual către socialism după o revoluție burgheză condusă de o organizare numeroasă de partid cu sprijinul grupurilor active din Europa Occidentală. În luna decembrie a anului 1905, anul Primei Revoluții Ruse, bolșevicii au organizat primul mare congres condus de Lenin, care a fost ținut în localitatea Tammerfors din Finlanda. Stalin și alți doi colegi au fost desemnați să reprezinte regiunea Caucazului. Acolo, în data de 7 ianuarie, 1906 Stalin l-a întâlnit pe Lenin pentru prima dată. După întoarcerea lui Stalin în regiunea Caucazului, acționând în parteneriat cu tovarășii săi, membri de partid și bande de briganzi, a reușit să finanțeze activitățile revoluționarilor prin organizarea de ambuscade asupra convoaielor cu lingouri de aur ale statului sau extorcând sume de bani de la capitaliștii din industria petrolieră, amenințându-i cu aruncarea în aer a rafinăriilor. Cea mai mare parte din aceste câștiguri ilicite au fost trimise lui Lenin.

În această perioadă, Stalin a întâlnit-o pe Ecaterina Svanidze, sora unui activist revoluționar. Cei doi s-au căsătorit în decursul anului 1905 iar primul lor fiu Iacov s-a născut în anul 1907. După ce Stalin a fost implicat într-un jaf armat asupra unei bănci, familia s-a refugiat din Tiflis la Baku. În aceste locuri, Ecaterina a căzut bolnavă și a murit la scurtă vreme. Deși viața lor de cuplu căsătorit nu a durat decât trei ani, Stalin a iubit-o pe Ecaterina, iar după decesul acesteia a fost auzit făcând următoarea afirmație: „ultimul sentiment cald pentru umanitate a murit odată cu ea". Iacov a fost abandonat de către tatăl său și a fost trimis să locuiască împreună cu familia mamei sale.

▸ Stalin în jurul datei primei sale arestări, în anul 1902. În timp ce se afla în închisoare a fost ales să devină membru al Comitetului Trans-Caucazian al Partidului Social Democratic Muncitoresc Rus, obținând astfel un statut important în cadrul organizației.

Versiune diferită

ENIGMA TEORIEI DE SPIONAJ PENTRU POLIȚIA SECRETĂ

Înainte de venirea la putere a bolșevicilor în noiembrie 1917, Stalin fusese arestat de opt ori, reușind să evadeze din exilul siberian de șapte ori. Se părea că era iute de picior reușind să treacă peste toate obstacolele. În timpul evadărilor repetate a fost capabil să traverseze granițele naționale în numeroase rânduri și să se întâlnească cu Lenin în Europa. Datorită acestor evadări facile și ușurinței cu care se deplasa în orice condiții au început să apară zvonuri în interiorul partidului privind o eventuală apartenență a lui Stalin ca spion al poliției secrete țariste.

Istoricii sugerează că Lenin era la curent cu activitățile lui Stalin, chiar dacă bănuia faptul că acționează ca agent dublu. Bacunin, care-l influențase puternic pe Stalin scrisese că este necesar să fie infiltrate toate instituțiile societății pentru a provoca distrugerea sistemului, în special distrugerea poliției. În aceste condiții au existat numeroși agenți care au lucrat sub acoperire în epoca Revoluției Ruse. Acești agenți asigurau mult mai multe informații valoroase Partidului Socialist Democratic Muncitoresc Rus decât poliției secrete pentru care probabil lucrau.

Nichita Hrușciov a pus la dispoziție după moartea acestuia, materiale și dovezi care făceau referire la activitățile de spionaj ale lui Stalin. Hrușciov nu a investigat suplimentar chestiunea, de teamă ca să nu fie făcut public faptul că Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice fusese condusă timp de trei decenii de către un personaj care fusese spion pentru forțele țariste.

Revoluția Rusă

Revoluția din Februarie

ARMATA RUSĂ A INTRAT în conflictul iscat de Primul Război Mondial în anul 1914, dar a fost curând copleșită de către forțele superioare ale armatei germane. În teatrul de operațiuni, rușii au suferit pierderi umane considerabile. Satele au ajuns la limita ruinării și sărăcirii, întrucât cei mai mulți dintre soldații ruși erau țărani echipați doar în uniformă militară. Terenurile au rămas necultivate, iar producția a fost slabă. Datorită faptului că locuitorii din orașe sufereau de lipsa alimentelor și a produselor esențiale zilnice necesare traiului de-a lungul întregii țări au înflorit sentimentele anti-război. Odată cu începutul anului 1917, s-a accentuat foametea în rândul populației în special în Petrograd, capitala imperiului.

În același an, în ziua de 8 martie (după calendarul gregorian), muncitorii din oraș și-au abandonat locurile de muncă și au luat cu asalt străzile pentru a cere alimente și a solicita încheierea neîntârziată a păcii. Transportul în oraș a fost paralizat iar jurnalele au fost oprite de la publicare. Numărul muncitorilor participanți la greve și demonstrații a crescut și în data de 12 martie, unitățile militare care fuseseră dislocate pentru a înăbuși demonstrațiile de protest s-au alăturat de partea muncitorilor. Începea Revoluția din Februarie (după calendarul iulian).

În urma acestor evenimente au fost create două organisme guvernamentale separate. Guvernul provizoriu era sprijinit de oamenii avuți, capitaliști și reprezentații lor, în timp ce revoluționarii, muncitorii și soldații au înființat Sovietul Delegaților Muncitorilor și Soldaților din Sankt Petersburg. Ambele guverne au menținut un dialog permanent, dar în cele din urmă Guvernul provizoriu a acaparat puterea legislativă. În 15 martie, țarul Nicolae al II-lea a fost forțat să abdice. Astfel cădea cortina peste epoca dinastiei Romanov.

Către prima scenă a istoriei

În timpul controlului exercitat de Guvernul provizoriu numai cei mai tineri membri de partid își aveau reședința în capitală. Stalin era în exil în Siberia. Nouă ani trecuseră de la precedenta arestare. De-a lungul acestei perioade, în total fusese arestat și exilat de șase ori. În plus, toți reprezentanții bolșevici din legislatură au fost trimiși în exil în Siberia pentru activitățile anti-război pe care le derulaseră, iar liderii lor, ca Vladimir Ilici Lenin locuiau peste hotare în exil, în special în țări europene ca Elveția. Când Stalin a fost încunoștiințat despre insurecția din capitală și-a organizat rapid evadarea din Siberia. Când a sosit și-a asumat sârguincios rolul de revoluționar, preluând funcția de editor al oficiosului de partid (mai târziu numit Pravda – Adevărul). În această perioadă, alături de mai vechea poreclă din seminar „Koba" (după numele unui vestit tâlhar georgian) a început să utilizeze numele de „Stalin" care însemna „om de oțel".

În data de 3 aprilie 1917, Lenin și-a făcut cunoscute Tezele din Aprilie înaintea unei mase de oameni

▲ Stalin în perioada exilului. Cu puțin înaintea evenimentelor Revoluției din Februarie s-a decis de către autoritățile țariste ca prizonierii din exil să fie înrolați în armata rusă, dar Stalin a fost scutit de la încorporare și a fost mutat într-un oraș cu o supraveghere mai puțin strictă.

▲ Kerensky, primul-ministru al Guvernului Provizoriu, era cunoscut ca cel mai mare propagandist pentru abilitatea sa de a inflama spiritele soldaților cu capacitatea sa oratorică aprinsă în scopul de a-i determina să lupte în războiul cu Germania. A fugit în Franța în perioada Revoluției din Octombrie, iar mai târziu a declarat că revoluția s-a transformat într-un torent care nu mai putea fi stăvilit.

Versiune diferită

NICOLAE AL II-LEA DISPARE ÎN HAOSUL REVOLUȚIEI

Nicolae al II-lea a părăsit capitala Petrograd la începutul Revoluției din Februarie, fără a considera că transformările politice care aveau loc ar putea constitui vreo amenințare serioasă. Cu toate acestea, forțele din spatele insurecției nu dădeau dovadă de slăbiciune, iar după numai o săptămână de la izbucnirea revoluției țarul a fost obligat să abdice. Mai târziu, Nicolae al II-lea a fost trimis în localitatea Tobolsk din Siberia. În iulie, anul următor Armata Roșie și forțele militare anti-revoluționare proțariste (Armata Albă) se angajau în ceea ce s-a numit Războiul Civil Rus. Aflați în prizonierat provizoriu, țarul, țarina și cei cinci copii ai acestora au suferit un sfârșit tragic, fiind executați și îngropați de bolșevici într-o pădure de lângă Ecaterinburg în Munții Urali. Țarul Nicolae al II-lea a fost în multe privințe o figură istorică tragică. Se afla pe tron atunci când țara sa a suferit o grea înfrângere în Războiul Ruso-Japonez, iar apoi a fost forțat să abdice din poziția de suveran. Totuși, în perioada domniei sale, Rusia a cunoscut un grad înalt de progres industrial și o dezvoltare fără precedent a agriculturii. Ironia sorții, guvernarea sa a ajutat la punerea temeliilor viitoarei Revoluții Ruse.

▸ Ultimul monarh al Rusiei, țarul asasinat Nicolae al II-lea și familia sa.

înghesuită în fața gării din Petrograd, unde a început să declame: „Nu sprijinim Guvernul Provizoriu! Toată puterea pentru Soviete!". Revigoratul Soviet din Petrograd se ciocnea astfel cu Guvernul Provizoriu condus de prim-ministrul Alexandr Kerensky, care l-a acuzat pe Lenin și pe bolșevici că sunt spioni germani al căror scop era de a crea un haos politic intern pentru a sprijini Germania în eforturile sale de război. Lenin s-a retras în clandestinitate pentru a evita arestarea, devenind o prezență retrasă în revoluție. În plus, situația a degenerat pentru revoluționari în momentul în care au fost emise mandate de arestare de-a lungul frontierelor pentru liderii bolșevici Troțki și Camenev. Dintr-o singură lovitură, bolșevicii fuseseră aruncați într-o stare de criză din cauza lipsei conducătorilor. Stalin a fost lăsat să adune laolaltă tineretul bolșevic rămas în țară și, în absența celorlalți lideri ai partidului, și-a mărit constant puterea în cadrul facțiunii bolșevice.

Nașterea unui guvern populist

Insurecția Sovietelor din Petrograd nu a fost soldată cu succes dar a avut ca rezultat o slăbire a poziției Guvernului Provizoriu condus de Kerensky. În septembrie, armata germană a reușit să cucerească insulele din Marea Baltică și se apropia tot mai mult de capitala Petrograd. Între timp, bolșevicii progresau prin acapararea puterii de către sovietele regionale de-a lungul întregii Rusii. Zvonurile care circulau în rândul maselor populare vorbeau despre o iminentă revoltă a bolșevicilor. În plus, în acea vreme Stalin și-a asumat rolul de a menține legătura cu exilatul Lenin; acesta a citit o scrisoare din partea liderului înaintea Comitetului Central al Partidului Comunist Rus (Bolșevic) prin care Lenin îi încuraja pe bolșevici să preia puterea în cel mai scurt timp. Deși liderii bolșevici Zinoviev și Camenev se opuneau unei revolte, în luna octombrie, Comitetul Central a decis organizarea unei insurecții armate. Ulterior, Troțki a condus pregătirile pentru revoltă și a apelat la marinarii Flotei Baltice și la soldații garnizoanei Petrograd să-și alăture forțele armatei revoluționare care era compusă în general din muncitori.

În ziua de 6 noiembrie, 1917 (după calendarul gregorian), în zori, ocuparea obiectivelor strategice a început și a fost finalizată la primele ore ale dimineții zilei următoare. Forțele revoluționare au întâmpinat o rezistență slabă, iar obiectivele importante și diferitele clădiri guvernamentale au fost ocupate cu ușurință în timp ce demnitarii Guvernului provizoriu s-au baricadat în Palatul de Iarnă. În seara zilei de 8 noiembrie, crucișătorului Aurora, care fusese adus pe fluviul Neva, i s-a ordonat de către revoluționari să bombardeze palatul unde se ascundeau membrii Guvernului Provizoriu. După ce a suportat o canonadă scurtă din partea tunurilor de pe Aurora, palatul a fost ocupat de revoluționari. Toți membrii Guvernului Provizoriu, cu excepția lui Kerensky au fost arestați, iar așa-numita Revoluție din Octombrie a sfârșit printr-o lovitură de stat fără vărsare de sânge, doar puțini fiind răniți, dar nimeni nu a fost ucis. Troțki a proclamat instituirea administrației Sovietelor în seara zilei de 7 noiembrie 1917, iar în ziua următoare s-a ținut un mare congres al tuturor sovietelor de pe întinsul țării. În acel moment, Lenin a proclamat că a sosit timpul să se înceapă construirea unei noi ordini socialiste. În consecință, Lenin a fost ales președinte al Consiliului Comisarilor Poporului, în timp ce Troțki a fost numit comisar al poporului pentru afaceri externe. Stalin deținea acum poziția de comisar al poporului pentru afacerile naționalităților.

▲ Lenin, după întoarcerea sa în Rusia, a făcut apel la muncitori să se revolte dând naștere Revoluției din Octombrie cu sloganul „Toată puterea pentru Soviete!"

▲ Forțele militare ale Partidului Comunist Sovietic în timp ce atacau Palatul de Iarnă.

Soldați masați în capitala Sankt Petersburg în timpul Revoluției din Februarie. Au existat numeroase victime ale rafalelor trase de forțele militare țariste. Acest eveniment a servit ca punct de cotitură atunci când tot mai mulți soldați au început să refuze ordinele, iar în final au trecut de partea revoluționarilor.

▲ Stalin și conducerea partidului în 1932. Foștii aliați erau îndepărtați, lăsând loc noii generații de nomenclaturiști

Succesorul lui Lenin

Utilizarea forței la început

În timp ce au reușit să acapareze puterea politică cu ușurință revoluționarii au început să se confrunte cu numeroase dificultăți. Lenin și Troțki doreau să negocieze o pace separată cu Germania, dar germanii solicitau încă secesiunea celor trei state baltice și a Ucrainei. După refuzul oficial al lui Troțki, Germania a avansat cu trupele în Ucraina și țările baltice. Sub imperiul unei opoziții extrem de dure din partea unor membri de partid, dezorientat, Lenin a acceptat condițiile Germaniei și a cerut încheierea păcii. Aceste evenimente au stârnit o opoziție majoră împotriva guvernului revoluționar creând premisele izbucnirii Războiului Civil Rus, conflict purtat între Armata Roșie - forțele armate ale revoluției și Armata Albă, formațiunile militare anti-revoluționare. Între timp, cu intenția declarată de a proteja independența popoarelor Rusiei, puterile aliate victorioase în Primul Război Mondial ca Franța și Anglia, urmate ulterior de America și Japonia au trimis trupe în partea de nord a Rusiei. Guvernul revoluționar era forțat acum să încerce să-și mențină influența în cadrul unor teritorii mărunte din jurul Petrogradului și noii capitale, Moscova.

Revoluționarii nu se confruntau numai cu dificultățile de natură militară ci și cu probleme economice odată ce aprovizionările cu mărfuri către oraș deveniseră dificile, declanșându-se astfel o foamete cronică în rândul populației.

Stalin a fost solicitat să-i salveze pe comuniști din această situație catastrofală. Stalin nu s-a comportat ca secretar al lui Lenin și a reușit astfel să câștige încrederea acestuia. Pentru a rezolva aprovizionarea precară cu alimente a orașelor, Stalin a dat dispoziție să fie rechiziționate cantități de alimente de la cetățenii bogați. I-a fost dată comanda a 400 de soldați și a fost investit cu autoritatea de a executa pe loc pe oricine refuza să contribuie cu cereale pentru Guvernul revoluționar. Ulterior s-a îndreptat către Țarițin, un centru din sudul Rusiei pentru transportul de alimente. După sosirea sa, a luat măsuri urgente pentru achizițonarea de alimente, executând fără milă pe oricine refuza să-i urmeze ordinele. Aceste acțiuni au marcat prima manifestare a modului de guvernare de mai târziu, care s-a caracterizat prin utilizarea forței violente pentru a rezolva orice problemă.

Stalin devine secretar general

Războiul Civil Rus dintre Armata Roșie și Armata Albă s-a extins pe întreg teritoriul Rusiei. Către 1920, conflictul a scăzut în intensitate în momentul în care Armata Roșie, superioară în organizare Armatei Albe a trecut la o contraofensivă puternică. Totuși, conflictului din timpul Războiului Civil i-a luat locul o altă situație de instabilitate. Țăranii începuseră să se revolte de-a lungul Rusiei pentru a protesta împotriva opresiunii teribile și rechizițiilor forțate de alimente care se petreceau sub imperiul politicii comuniste din perioada războiului. Cu toate că situația nu era deloc roză, germanii, care ocupaseră Ucraina și alte teritorii s-au predat în sfârșit în noiembrie 1918, iar primul Război Mondial s-a încheiat. Puterile aliate, Franța și Anglia începuseră să se retragă treptat de pe teritoriul rus.

În sprijinul revigorării economiei naționale, Noului Plan Economic (NPE) i-au fost introduse și impuse un anumit număr de practici și metode capitaliste. Prin aceste măsuri se interziceau rechizițiile forțate de produse agricole și se acorda permisiunea de a se comercializa excesul de cereale pe piața liberă, precum și asigurarea managementului privat pentru întreprinderile mici și mijlocii. Aceste politici se îndepărtau radical de politicile economice socialiste susținute în perioada Revoluției.

Numeroși membri de partid erau în opoziție totală cu politicile NPE. Pentru a suprima dizidențele a fost ales un nou comitet central. Stalin a fost numit secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Rus în primăvara anului 1922. Era cea mai puternică poziție din cadrul comitetului, acest fapt marcând o turnură importantă în cariera politică a lui Stalin.

Inițial, Comitetul Central fusese creat pentru a controla facțiunile opoziționiste din interiorul partidului. Fusese văzut ca inferior altor organisme guvernamentale ca Politburo (prescurtarea pentru Biroul Politic), creat pentru a rezolva problemele de ordin politic. Totuși, Stalin a reușit să amplifice puternic autoritatea secretarului general al Comitetului Central și a început să domine chiar și Politburo.

Mai mult decât atât, Ceka, o organizație a poliției secrete activă în serviciul bolșevicilor a ajuns în cele din urmă sub controlul lui Stalin. Sub Stalin, Ceka a fost rebotezată GPU (Gosudarstvennoye Politicheskoye Upravlenie – Administrația Politică de Stat) sau Poliția de Stat a NKVD (Narodnyi Komissariat Vnutrennykh Del – Comisariatul Poporului pentru Afaceri Interne) și a fost cunoscută ca o organizație care a eradicat activitățile de spionaj considerate în detrimentul statului. În plus, agenții GPU aveau autoritatea să execute cetățeni ruși. În acest mod, Stalin a dobândit o nouă armă – forța și brutalitatea agenților GPU pe care-i selecta personal. Această armă a făcut din Stalin cel mai puternic om din partid.

Biblioteca de amintiri

MAUSOLEUL LUI LENIN

Stalin nu a pierdut timpul și a ordonat construirea mausoleului unde urma să fie introdus corpul lui Lenin. Mormântul, construit trei zile mai târziu după decesul lui Lenin era o simplă structură de lemn care a fost reconstruită în anul 1930 la o scară grandioasă. Se spune că nici Lenin sau familia sa nu ar fi dorit să prezerveze corpul liderului pentru posteritate, dar Stalin a mers înainte și a forțat lucrurile ca atare.

Al VIII-lea Congres Național al Partidului Comunist ținut în primăvara anului 1919, la un an de la constituirea Guvernului Revoluționar. În centru este Lenin, iar spre stânga este Stalin.

Mumia lui Lenin care a fost prezervată după o metodă chimică arată aproape exact la fel ca atunci când acesta trăia, astăzi fiind expusă într-un sicriu de sticlă.

Deși Troțki s-a revendicat succesorul de drept al lui Lenin, Stalin a reușit să formeze un grup anti-troțkist cu Zinoviev (în spate dreapta) și Camenev (al doilea din dreaptat), iar aceștia împreună cu adepții lor au devenit facțiunea majoritară în Politburo.

▾ Mausoleul lui Lenin

Moartea lui Lenin

Lenin a început să se teamă de acapararea puterii de către Stalin imediat după ce acesta a fost numit secretar general. Și-a exprimat intenția de a-l schimba din funcția pe care o dobândise. La scurt timp, în data de 21 ianuarie 1924, Lenin s-a prăbușit doborât în urma unui atac cerebral. Se punea problema împărțirii conducerii între doi lideri: popularul Troțki și puternicul personaj în ascensiune Stalin.

Stalin a realizat imediat că are nevoie să-și asigure rolul de succesor al lui Lenin. Stalin a format un triumvirat, în componența căruia alături de el intrau liderii anti-troțkiști Camenev și Zinoviev, pe care i-a folosit pentru a-l concura pe Troțki la conducerea partidului. În plus, cu multă abilitate, Stalin l-a glorificat pe Lenin ca pe un zeu între oameni și s-a folosit de testamentul primului lider al Republicilor Sovietice pentru a-și afirma propria legitimitate de conducător. Astfel, a aranjat schimbarea numelui fostei capitale Petrograd în Leningrad și a ordonat construcția mai multor statui de bronz ale lui Lenin în toată Rusia. Cinci luni după moartea lui Lenin, în ziua de 26 ianuarie a anului 1924 au fost organizate funeralii naționale. Aici, Stalin a proclamat într-un discurs că este moștenitorul testamentului lui Lenin. Era acum cel mai puternic om din partid.

▾ O fotografie a lui Lenin și Stalin utilizată pentru a credita succesiunea lui Stalin. Ultima dorință a lui Lenin a fost ca Stalin să fie înlăturat din funcția de secretar general, dar până la urmă nu a reușit să-și desemneze un succesor ușurând astfel calea preluării puterii de către Stalin.

Marea Epurare

Stalin a devenit succesorul lui Lenin după ce l-a obligat pe Troțki, cel mai mare adversar al său să se refugieze în exil. Dispunând de autoritatea de secretar general al Comitetului Central, treptat a strâns laolaltă partidele locale și și-a consolidat poziția în propriul partid. Apoi, a promovat politica „socialismului într-o singură țară", sugerând că o revoluție rusă va fi încununată de succes numai în cadrul Uniunii Sovietice, în contrast cu teoria troțkistă a „revoluției permanente". În ianuarie 1925 la întrunirea Comitetului Central, care era compus în cea mai mare parte din susținători ai săi a reușit să-l forțeze pe Troțki să demisioneze din funcțiile de comisar al poporului pentru afacerile armatei și flotei și de președinte al Consiliului Militar Revoluționar. Troțki a fost exclus din partid în anul 1927 și trimis în exil în anul 1929. Totul se petrecea în perioada în care în Uniunea Sovietică se făcea tranziția către un stat controlat de Stalin.

În luna octombrie 1928, Stalin a lansat primul dintre Planurile Cincinale pentru a demonstra valabilitatea sistemului „un socialism într-o singură țară". Soluția capitalistă care fusese inclusă în NPE a fost schimbată: metodele industrializării naționale și colectivizarea agriculturii au fost adaptate. Metoda industrializării necesita un efort uriaș de muncă; la început a folosit prizonieri care fuseseră trimiși în lagăre de concentrare pentru activități contrarevoluționare și care nu trebuia să fie remunerați. A schimbat denumirea de „lagăr de concentrare" în „gulag" (Lagăre de Corecție prin Muncă), iar numărul de gulaguri a crescut rapid.

În contrast, colectivizării agriculturii i s-au opus numeroși oameni, deoarece 80% din cetățenii ruși erau țărani. Prin urmare, sub sloganul „exterminării clasei țăranilor avuți", Stalin a continuat condamnarea țăranilor care se opuneau colectivizării și i-a trimis în lagărele de muncă cum erau cele din Siberia. Numărul țăranilor trimiși în aceste lagăre a depășit nouă milioane. Jumătate dintre ei au murit în primul an, fie din cauza condițiilor severe de muncă sau ca urmarea execuțiilor cauzate de tentativele de revoltă.

În această perioadă tumultoasă, a doua soție a lui Stalin, Nadejda s-a sinucis. Stalin s-a căsătorit a doua oară la un an după execuțiile pe care le ordonase în Țarițin din anul 1918. Din căsătorie au rezultat doi copii. În mod tragic, în dimineața de 9 noiembrie 1932, Nadejda s-a sinucis. Se crede că auzise despre teribilele condiții pe care țăranii erau forțați să le îndure și s-a sinucis pentru a protesta astfel împotriva dictaturii lui Stalin. În cele din urmă, Stalin a păstrat secretul asupra cauzei reale a morții ei și a anunțat că a murit datorită unei afecțiuni.

▼ O gospodărie cooperatistă la începutul anilor '30. În numai trei luni, zece milioane de țărani au fost obligați să se înscrie în astfel de cooperative colective, iar țăranilor care fuseseră împroprietăriți în timpul Revoluției le-au fost confiscate terenurile.

Anihilarea oponenților politici

Chiar dacă soția sa se sinucisese într-un mod șocant, Stalin nu și-a schimbat politica. Pentru a crea națiunea pe care și-o imaginase dorea să nu fie tulburat în întreprinderea sa; în realitate, a mers prea departe pentru a curăța pentru totdeauna lumea de asemenea tulburări. În prima parte, a lansat un plan de exterminare al adversarilor politici. A început prin a-l asasina pe Serghei Chirov în decembrie 1934, aproximativ la doi ani după sinuciderea soției sale. Chirov, un politician influent era liderul partidului din Leningrad, al doilea mare oraș al Uniunii Sovietice. Era foarte popular, iar poporul rus dorea ca acesta să fie secretar general al Comitetului Central în locul lui Stalin. După exilarea lui Troțki era cel mai mare rival politic al lui Stalin. Când Stalin a aflat chipurile de asasinarea lui Chirov, a trecut la înlăturarea tuturor adversarilor săi politici. La numai câteva ore după ce a părăsit Leningrad, a emis un cod de legi în numele Comitetului Central. În această lege se stipula că „procesele organizațiilor teroriste responsabile pentru orice act de terorism asupra demnitarilor importanți trebuie să se încheie în zece zile, recursul și amnistia nu sunt premise iar pedeapsa capitală trebuie să fie executată imediat."Stalin a ordonat poliției secrete, NKVD (Narodny Komissariat Vnutrennikh Del – Comisariatul Poporului pentru Afaceri Interne), să-l localizeze pe asasinul lui Chirov în rândurile grupului lui Zinoviev. Cincisprezece zile mai târziu, Zinoviev și Camenev, vechi tovarăși ai lui Stalin au fost arestați. Nu s-a oprit aici cu arestările și a continuat să-și elimine toți adversarii politici. Nu era deloc preocupat de motivele care stăteau la baza arestărilor. Dacă credea că cineva ar fi putut fi un potențial rival politic, dispunea ca acea persoană să fie arestată. Chiar și cel mai proeminent teoretician al partidului, Buharin, precum și Alexei Ricov, președinte al Consiliului Comisarilor Poporului după Lenin, nu au fost exceptați.

Norma de oameni împușcați

În septembrie 1937, Stalin a transmis prin telegraf un mesaj oficial către toți liderii locali de partid prin care le comunica: "kulacii și alți criminali politici care se întorc din coloniile de muncă sunt pe cale să înceapă activități anti-sovietice. Găsiți-i pe acești inamici și împușcați-i imediat. În cinci zile veți primi o listă cu oamenii care trebuie asasinați sau exilați". Fiecărui comitet local de partid i-a fost desemnată o normă de asasinate, iar răspunsul nu a întârziat să fie vizibil. În numai câteva săptămâni, 200.000 de oameni au fost înscriși pe liste pentru a fi asasinați din partea organizațiilor locale de partid. Marea Epurare a continuat între 1937-1938. Vârful epurărilor a fost atins în noiembrie 1938, când Stalin a aprobat simultan 3.167 de asasinate.

Se crede că numărul persoanelor condamnate între 1923-1953 – în cei treizeci de ani cât Stalin a fost la putere – totalizează 41 de milioane. De asemenea, se crede că în timpul așezării temeliilor Uniunii Sovietice și perioada dictaturii lui Stalin, circa 25 de milioane de oameni au fost uciși (inclusiv oamenii uciși în timpul războiului civil sau din cauza foametei).

▲ Peste nouă milioane de țărani înstăriți împreună cu familiile lor au fost trimiși în gulaguri. Se spune că în decurs de un an jumătate dintre ei au murit sau au fost împușcați mortal.

▼ Un portret al lui Ivan cel Groaznic pictat în secolul al XIX-lea.

Omul-cheie

IVAN CEL GROAZNIC

Stalin a fost puternic influențat de către cel mai mare tiran din istoria Rusiei: Ivan al IV-lea. Acest monarh a ajuns să fie cunoscut, datorită despotismului și politicii de teroare îndreptată împotriva boierilor, sub numele de Ivan cel Groaznic.

Ivan a devenit mare cneaz al Moscovei la vârsta de trei ani după moartea tatălui său. După ce a suferit diferite abuzuri din partea unor membri ai familiei, a hotărât ca într-o bună zi să se răzbune. În anul 1547, pentru prima dată în istoria Rusiei, Ivan și-a atribuit titlul de „țar" („împărat") și a început să domnească ca un împărat. Folosindu-se de curteni neînsemnați și de episcopii Bisericii Ortodoxe Bizantine a început o adevărată opresiune împotriva marilor boieri. A fost organizată o puternică oaste care se găsea sub controlul său direct și a început o serie de războaie pentru a-și extinde teritoriile. A reușit să cucerească întregul bazin al fluviului Volga și a domnit temporar peste întreaga regiune baltică.

Stalin spunea că singura greșeală a lui Ivan al IV-lea a fost nereușita de a distruge rădăcinile nobilimii, iar dacă acest lucru ar fi fost înfăptuit atunci perioada de haos care a urmat morții sale ar fi putut fi evitată. Astfel și-a justificat Stalin eliminarea completă a adversarilor săi politici.

▼ Serghei Chirov, unul dintre rivalii lui Stalin. Stalin s-a folosit de asasinarea lui Chirov ca pretext pentru a-și elimina inamicii politici și facțiunile opoziționiste din partid. Prin urmare, unele teorii susțin că Stalin însuși ar fi ordonat asasinarea lui Chirov.

Marele Război pentru Apărarea Patriei

Alianță între dictatori

După ce a scăpat de toți oponenții din cadrul partidului, din guvern, dar și din armata rusă în perioada Marii Epurări, la sfârșitul anilor '30, Stalin a obținut puterea absolută în cadrul congresului din anul 1939. Eșaloanele superioare de partid erau acum dominate de o nouă generație de tineri activiști care căpătaseră încrederea lui Stalin. În acea vreme, Stalin se apropia de vârsta de 60 de ani. Anul următor, în aprilie 1941, a decis să revină la hainele militare din perioada Imperiului Rus, iar în 4 mai 1941, Comitetul Central l-a ales președinte al Comisariatului (prim-ministru); a fost oficial investit ca lider al națiunii. Prin această mișcare abilă, Stalin a devenit efectiv conducătorul Imperiului Roșu, atât ca titulatură cât și în realitate. Cel mai mare adversar al său, Troțki, a fost asasinat în Mexic în luna august a anului 1940.

Cu toate că obținuse puterea absolută în țara sa, întâmpina anumite dificultăți legate de relațiile externe. Una dintre dispute era cu Adolf Hitler. Hitler reușise să anexeze Austria în 1938 și intenționa să extindă teritoriul Germaniei atât în Europa de Est cât și în cea Occidentală. O altă provocare care se ridica era avansarea japoneză în Asia Orientală. În mai 1939, datorită escaladării conflictului în Războiul Chino-Japonez, s-a declanșat bătălia de la Halhin Gol unde armata mongolă (Uniunea Sovietică) a înfrânt armata din Kwantung (Japonia) care invadase Mongolia. Bătălia de la Halhin Gol s-a petrecut la granița cu Mongolia, care era sub controlul Uniunii Sovietice. Stalin s-a văzut în fața unor amenințări atât din estul cât și din vestul țării. În august 1939, a negociat un pact sovieto-german de neagresiune (Pactul Ribbentrop-Molotov). Hitler dorea de asemenea să evite lupta pe două fronturi cu Uniunea Sovietică și Europa Occidentală, iar Stalin dorea să amâne ciocnirile armate cu Germania. Acest tratat a surprins multe state, totuși era cunoscut faptul că ambele țări nutreau ambiția de a-și extinde propriul teritoriu și era clar că va fi imposibil să fie evitat războiul între cele două puteri. Era esențial să se încheie un tratat temporar.

Hitler s-a dovedit a fi puțin mai șiret decât Stalin. În iunie 1941, imediat după ce Stalin a fost ales președinte al Comisariatului de către Comitetul Central armata germană a produs o surpriză invadând teritoriul Uniunii Sovietice. În ciuda faptului că Stalin primise mai multe avertismente cu câteva luni în urmă cu privire la o posibilă invazie germană, a insistat că mesajele erau fabricate de puterile aliate ca o încercare de a deteriora relațiile dintre Germania și Uniunea Sovietică, deci a ignorat sugestiile consilierilor săi. Se aștepta la o invazie asupra Uniunii Sovietice de către Germania nu mai devreme de anul 1942. În realitate, armata sovietică era total nepregătită la acea vreme, deoarece Stalin pur și simplu nu dorea să implice niciun efort ca răspuns la ceea ce credea a fi simple alarme false.

▲ Adolf Hitler visând să cucerească Rusia.

Profitând de venirea iernii

Armata Roșie (armata Uniunii Sovietice) nu a fost capabilă să producă prea multe daune unei armate germane bine pregătite. Au continuat să piardă încleștările de pe câmpul de luptă, iar mulți soldați ai Armatei Roșii au căzut prizonieri la germani. Iacov, fiul lui Stalin din prima căsătorie, a fost unul dintre aceștia. Stalin a denumit războiul împotriva Germaniei ca „Marele Război pentru Apărarea Patriei" și a declarat

▲ În 7 noiembrie 1941, a fost organizată o paradă militară în Piața Roșie din Moscova pentru a comemora Revoluția Rusă, așa cum era stabilit în fiecare an. Ulterior, soldații au fost trimiși să lupte în război împotriva Germaniei.

▼ Un portret faimos al unui soldat sovietic

CĂLĂTORII ÎN TIMP

BĂTĂLIA DE LA STALINGRAD

Bătălia de la Stalingrad a făcut din Stalin un lider faimos în lume. Armata Roșie a reușit efectiv să înfrângă invincibila armată germană. Cu un an înainte, în luna iunie, armata germană invadase surprinzător teritoriul sovietic. Pentru o scurtă perioadă de timp, importantul oraș Minsk, aflat în regiunea vestică a Uniunii Sovietice a căzut în mâinile germanilor, iar în iarna aceluiași an, armata germană a atacat Moscova în ciuda faptului că temperaturile erau extrem de joase, fiind nevoiți să se retragă.

Din nefericire pentru Stalin, diviziile armatei germane care pătrunseseră în sudul Ucrainei au ocupat Stalingradul în august 1942. Stalingrad era considerat un punct strategic de legătură pentru transporturile de aprovizionare cu resurse: cereale din nordul Caucazului și petrol din regiunea azeră Baku. În luna noiembrie a anului 1942, sub o ninsoare abundentă care îngreuna vizibilitatea a început marea încleștare de la Stalingrad. În perioada iernii Stalin anticipa o lovitură reușită.

▲ Stalingrad a fost un important punct strategic și militar, iar apriga bătălie care a izbucnit în acele locuri, a devenit un simbol al brutalității în cel De-Al Doilea Război Mondial.

Cronologia operațiunilor militare:	
22 iunie, 1941	Armata germană a lansat atacul Blitzkrieg împotriva teritoriului sovietic
29 iunie, 1941	Căderea Minsk-ului, capitala Belarusului
septembrie, 1941	Germania cucerește Ucraina, în sudul Uniunii Sovietice
18 iulie, 1942	Armata germană atacă Stalingrad, pe care îl ocupă în august
19 noiembrie, 1942	Armata sovietică a început operațiunile strategice ofensive asupra Stalingradului
31 ianuarie, 1943	Diviziile germane din sudul Stalingrad-lui se predau
2 februarie, 1943	Unitățile germane din nordul Stalingrad-lui capitulează, iar URSS recucerește orașul

În condiții de ger cumplite, mai mult de 1.000.000 de soldați ai Armatei Roșii au deschis ostilitățile. După-amiaza, vremea s-a îmbunătățit și aviația rusă a reușit să se alăture bătăliei. Trei zile mai târziu, Armata Roșie a reușit să încercuiască din toate părțile orașul și să taie căile de acces. Soldații germani nu aveau uniforme potrivite pentru condițiile de iarnă și erau epuizați de luptele crâncene, gerul aspru și foametea care se instalase. În plus, au rămas și fără combustibil, iar în ziua de 2 februarie 1943 au fost nevoiți să se predea.

Așa cum procedase în perioada Marii Epurări, Stalin a plasat o unitate de pușcași de elită în spatele trupelor regulate ale Armatei Roșii pentru a preveni dezertarea soldaților sovietici și pentru a se asigura de păstrarea disciplinei și capacității de luptă de-a lungul liniei frontului. Se crede că aproximativ 480.000 de soldați sovietici au fost uciși pe câmpul de luptă, din care 13.500 au fost executați de către unitățile de pușcași ale Uniunii Sovietice.

Stalin nu a permis civililor să fie evacuați din Stalingrad, înainte de a fi recucerit. Mai bine de 600.000 de oameni au rămas în oraș și 40.000 dintre aceștia și-au pierdut viața în cursul bătăliei. Stalingrad a fost recucerit, dar cu multe pierderi de vieți omenești.

că războiul se purta pentru apărarea națiunii ruse. În plus a emis un edict pentru a întări spiritul combativ. Soldații capturați erau considerați trădători ai Uniunii Sovietice; familiile acestora erau arestate și nu primeau nicio protecție sau suport. Evadările și predările trebuiau pedepsite pe loc prin împușcare. Acest edict s-a aplicat chiar și familiei lui Iacov. Soția sa a fost aruncată în închisoare, iar nepoata sa a fost trimisă lui Stalin. Stalin nu a oferit nici cel mai neînsemnat tratament favorabil pentru propria familie.

În anul 1942, Uniunea Sovietică a pornit un contraatac începând din Stalingrad. Din august, armata germană reușise să ocupe complet orașul. Armata Roșie a așteptat primul val rece la iernii, care în mod normal survenea în luna noiembrie. Rușii au început ceea ce s-a numit campania de „dublă învăluire". Armata germană, suferind datorită condițiilor climaterice vitrege și de lipsa hranei a fost nevoită să bată în retragere în fața Armatei Roșii. După victoria în această bătălie, Stalin a obținut victorie după victorie, iar la mijlocul anului 1944 a eliberat pentru totdeauna teritoriul sovietic de rămășițele armatei germane. În 1945, Stalin a început operațiunile ofensive către Berlin.

Rolul de pion central pe scena lumii

La scurt timp după ce a întrezărit victoria asupra Germaniei și-a îndreptat atenția către Asia de Est. Japonia era una din puterile Axei și Stalin semnase un Pact de Neutralitate Sovieto-Japonez. În orice caz era cuprins de o nouă ambiție de a-și extinde teritoriul. Intenționa să încalce pactul după victoria asupra Germaniei, să recaptureze teritoriile pierdute în urma Războiului Ruso-Japonez și să invadeze China.

În luna februarie a anului 1945 în orașul Yalta, o stațiune maritimă din peninsula Crimeea, șefii de stat din Statele Unite ale Americii, Marea Britanie și Uniunea Sovietică au purtat discuții despre distribuția sferelor de influență în perioada imediat următoare încheierii celui De-Al Doilea Război Mondial. În cadrul lucrărilor conferinței, Stalin a jucat un important rol strategic. Pentru Marea Britanie și Statele Unite sprijinul Armatei Roșii pe teatrul de operațiuni era esențial și datorită faptului că soldații sovietici băteau la porțile Berlinului în momentul în care se desfășura conferința.

▼ Liderii Puterilor Aliate în cadrul Conferinței de la Yalta. De la stânga la dreapta: Winston Churchill, Franklin Roosevelt și Stalin.

Lumea s-a divizat între Est și Vest

Cortina de Fier

După victoria sovietică împotriva Germaniei naziste, omenirea a trebuit să recunoască că Uniunea Sovietică era una dintre cele mai mari puteri ale lumii. Curând după sfârșitul celui De-Al Doilea Război Mondial, Stalin a forțat sub amenințarea militară statele central și est-europene pe care Uniunea Sovietică le ocupase să se alăture Blocului sovietic. A dus la îndeplinire toate acestea lansând la început coaliții guvernamentale cu partidele democratice și liberale, iar ulterior impunând unul după altul regimuri comuniste prin utilizarea forței militare a diviziilor Armatei Roșii staționate în aceste țări. În acea perioadă, Winston Churchill a ținut faimosul său discurs despre „Cortina de Fier", cuvântul „Iron" desemnându-l pe Stalin și politica sa. În discursul său, a declarat că „de la Marea Baltică și până la Marea Adriatică, o cortină de fier a fost coborâtă peste pământ", și a avertizat lumea împotriva expansiunii Blocului sovietic. Se crede că discursul lui Churchill a deschis poarta Războiului Rece. În realitate, Churchill a ținut acel discurs ca reacție la discursul susținut de Stalin cu o lună înainte la Moscova, în data de 9 februarie 1946.

În acest discurs dramatic, Stalin a ridicat următoarea chestiune „De ce a izbucnit Al Doilea Război Mondial?". A început, după cum a susținut Stalin, din cauza existenței capitalismului în economia globală. Dacă condițiile de dezvoltare a capitalismului vor exista în continuare, va fi imposibil să fie evitată o altă catastrofă militară. A pretins că sistemul social sovietic în întregime este mult superior oricărui alt sistem social. Stalin a subliniat, amintind omenirii să nu uite că Armata Roșie a cucerit Germania, o națiune temută de toate statele europene. A avertizat că un nou război era iminent, accentuând în mod repetat superioritatea sistemului social al țării sale de-a lungul întregului discurs.

După răspunsul lui Churchill la discursul lui Stalin, acesta a ripostat rapid, folosind împotriva sa propriul discurs al premierului britanic. Șase zile mai târziu după discursul lui Churchill referitor la Cortina de Fier, Stalin a manipulat o parte din discursul acestuia pentru a trezi mândria națională a rușilor, susținând că „Țările occidentale sunt îndemnate să atace Uniunea Sovietică care să conducă la o ruptură" de națiunea rusă; de fapt își dorea înăsprirea sistemului social din Blocul Sovietic, care includea și statele Europei Răsăritene. Întâmplător, câteva decenii mai târziu, discursul complet al lui Churchill a fost făcut public opiniei publice ruse după prăbușirea în anul 1992 a Uniunii Sovietice. În 1947, a fost lansat de către secretarul de stat american George Marshall ceea ce s-a numit Planul Marshall (Programul pentru Refacerea Europei Postbelice). Nu numai că Stalin a refuzat să semneze planul de măsuri, dar a și impus statelor est-europene să nu-l semneze. Mai mult decât atât, pentru a întări regimurile staliniste, împreună cu Tito, președintele Iugoslaviei, într-un efort de a sprijini și partidele comuniste a înființat o nouă organizație comunistă internațională cunoscută sub numele de Cominform (Biroul Comunist de Informații) pentru a înlocui Comintern, care fusese dizolvat în timpul războiului. În plus, pentru a întări și a extinde Blocul sovietic: România, Ungaria și Bulgaria au fost declarate țări satelite ale Uniunii Sovietice. A fost începutul Războiului Rece dintre capitalismul occidental și comunismul răsăritean.

Blocada asupra Berlinului

După Al Doilea Război Mondial, teritoriul Germaniei înfrânte a fost divizat, ocupat și controlat astfel: Germania de Est de către Uniunea Sovietică, Germania de Vest de către Statele Unite, Marea Britanie și Franța. Stalin a avut ideea că „dacă întreaga Germanie va deveni pro-sovietică, influența Uniunii Sovietice în Europa Occidentală va deveni extrem de importantă. Dacă acest lucru era imposibil, cel puțin Uniunea Sovietică să controleze Germania de Est". La câtva timp după aceste declarații, Stalin a impus „Blocada

▲ După Al Doilea Război Mondial, Stalin și Uniunea Sovietică erau în opoziție cu Statele Unite, un stat ce începuse să se impună ca lider al lumii libere.

Clipe personale

REALISMUL SOCIALIST

Stalin frecventa teatrul Balșoi din Moscova unde se bucura de reprezentațiile de operă și de balet. Sopranele sale favorite erau Vera Davidova și Natașa Sipilerou, iar balerina sa preferată era Olga Iabcovski. Circulau zvonuri cum că aceasta era amanta lui Stalin. Stalin avea de asemenea o mare admirație pentru filme. L-a însărcinat pe regizorul Serghei Eisenstein, renumit pentru pelicula „Crucișătorul Potemkin", să realizeze un film despre Ivan al IV-lea cel Groaznic, mentorul politic al lui Stalin. A revizuit personal scenariul filmului, scopul său fiind să-l folosească ca material de propagandă.

În timp ce frecventa cursurile seminarului, Stalin începuse să scrie poezii. După ce a devenit revoluționar a întrerupt orice încercare poetică. Cu toate acestea, mai târziu a enunțat faimoasa doctrină artistică a Realismului Socialist. Nu era același lucru cu realismul din artă dar în schimb contura tăios realitățile sociale. Stalin credea că Realismul Socialist era o doctrină artistică la care aveau acces și puteau s-o înțeleagă chiar și muncitorii.

Cu toate că Revoluția Rusă lansase reputați artiști avangardiști, ca dovadă arta avangardistă rusă a acelei epoci, cei mai mulți dintre acești artiști fuseseră trimiși în exil sau epurați. După Al Doilea Război Mondial în perioada Războiului Rece, fenomenul artistic era cenzurat intens; renumiții compozitori Dimitri Șostakovici, Serghei Prokofiev și Aram Haciaturian au fost criticați pentru formalism și au trăit sub arest la domiciliu.

▲ Teatrul Balșoi era frecventat des de Stalin, care se delecta privind spectacolele.

Berlinului". Berlinul, capitala vechii Germanii era localizat în nou-divizata Germanie de Est. După război, Berlinul a fost divizat în Berlinul de Est și cel de Vest și ca urmare a faptului că Germania fusese divizată în Germania de Est și cea de Vest. Bineînțeles, Berlinul Răsăritean era ocupat de armata sovietică, în timp ce Berlinul Occidental de către cele trei națiuni vestice. În luna iunie 1948, la trei ani după încheierea celui De-Al Doilea Război Mondial, Armata Roșie a decis să taie toate liniile de transport terestre care făceau legătura între Berlinul de Vest și Germania Occidentală, astfel încât Berlinul Occidental rămânea complet izolat. Ca răspuns la aceste măsuri, Statele Unite intenționau să aprovizioneze Berlinul Occidental printr-o breșă aeriană, un plan denumit „Podul Aerian al Berlinului" prin care să se asigure alimentele, combustibilul și alte produse de necesitate pentru populația orașului, sub protecția unei formidabile forțe militare. Uniunea Sovietică nu a fost capabilă să prevină desfășurarea „Podului Aerian al Berlinului" și, un an mai târziu în luna mai a anului 1949, Blocada Berlinului a fost ridicată. Pentru perioada următoare, Berlinul a rămas divizat între Est și Vest, luând naștere două state separate: Republica Federală Germania (Germania de Vest) și Republica Democrată Germană (Germania de Est).

Statul ideal

În 21 decembrie 1949, toată Moscova era cuprinsă de frenezie la celebrarea zilei de naștere a lui Stalin pentru împlinirea vârstei de 70 de ani. Nu numai țările est-europene au participat la eveniment, dar și liderii politici din statele comuniste de pe întregul mapamond s-au adunat pentru a plăti tributul „tătucului popoarelor". Chiar și Mao Tzedong care proclamase Republica Populară Chineză cu numai două luni în urmă s-a alăturat celorlalți lideri comuniști care au ținut discursuri laudative în onoarea lui Stalin. Evenimentul a marcat un punct culminant al cultului personalității dictatorului sovietic. Deși, cu puțin înaintea celebrării, la ce-a de-a doua reședință a sa din apropiere de Moscova, Stalin avusese un atac și-și pierduse cunoștința pentru câteva minute. Din fericire, a fost capabil să participe la celebrare, dar vârsta înaintată a început treptat să-și spună cuvântul.

Pe 1 martie 1953, Stalin a fost găsit inconștient în ce-a de-a doua sa reședință. Patru zile mai târziu, pe data de 5 martie, Stalin, un dictator al epocii, a trecut în neființă. Avea 73 de ani. Se crede că a decedat în mare măsură din cauza unei hemoragii cerebrale dar există și suspiciunea că ar fi fost asasinat. Spre sfârșitul vieții, Stalin suferea de o obsesie cum că ar putea fi asasinat, afirmând în mod repetat „Voi fi omorât". Stalin i-a declarat în intimitate prietenului său, Viaceslav Molotov pe care îl cunoștea încă din perioada Revoluției Ruse „După moartea mea, vreau ca mormântul meu să fie acoperit cu gunoi. Cu toate că vântul istoriei va spulbera gunoiul departe".

Stalin era conștient că era la cârma unui regim de dictatură opresivă. Odată, vorbind de Marea Epurare, în timpul căreia fuseseră uciși un număr fără precedent de oameni, a remarcat că trebuise să protejeze astfel prima mare țară comunistă, păstrându-și credința că nu avusese altă opțiune în ciuda criticilor acerbe la adresa acțiunilor sale. Până la urmă, a reușit să înlăture competiția economică care credea că este o realizare necesară pentru a crea o societate echitabilă. A reușit să transpună în realitate idealul suprem al comunismului.

▲ Coperta unei reviste înfățișând oameni celebrând aniversarea a 70 de ani de viață a lui Stalin.

▼ Pentru o perioadă, corpul lui Stalin a fost așezat în Mausoleul lui Lenin. A fost mutat mai târziu în subteranele Kremlinului. Se spune că mai multe tone de ciment au fost turnate peste sicriul său.

Statul gulag bine-cunoscut prin represiunea dictatorială

„Stalin avea un caracter extrem de suspicios care era aproape morbid", scria Nichita Hruşciov, care a activat în partid sub regimul lui Stalin la Secretariatul din Moscova, iar mai târziu a divulgat numeroasele crime ale lui Stalin. Marea Epurare, care a făcut mai mult de 10 milioane de victime, depăşind Holocaustul nazist, a transformat Uniunea Sovietică într-un stat al gulagurilor.

„Duşmanul poporului"

EPURĂRILE SUNT APANAJUL DICTATURILOR care încearcă să-și elimine adversarii politici. Stalin s-a folosit de această metodă la o scară uriașă, fără precedent în istorie, într-o manieră extrem de organizată și bazându-se pe indivizi motivați spre violență. Epurarea poate fi catalogată drept terorism de stat; istoria recentă ne prezintă un caz similar administrat de regimul brutal al lui Pol Pot în Cambodgia.

În vreme ce Stalin era la apogeul puterii sale, cei considerați trădători ai națiunii, cunoscuți și ca anti-revoluționari sau „inamici ai poporului" erau continuu trimiși, adesea împreună cu familiile lor, în lagăre de concentrare (mai târziu redenumite „tabere de corecție prin muncă"), colonii politice și zone administrative speciale amplasate în regiunile de pe malurile fluviului Peciora în nord-vestul Rusiei, asta dacă nu erau mai întâi executați.

Numărul victimelor este estimat ca depășind câteva milioane. După dispariția lui Stalin a fost înaintat un raport Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. Acest raport menționează că 3.777.380 de oameni au fost condamnați ca anti-revoluționari, din care 642.980 au fost executați, 2.369.200 au fost trimiși în gulaguri și închisori și 765.180 au fost deportați în colonii politice, în cei 31 de ani de domnie ai lui Stalin, din 1921 până la moartea sa în 1953. Numărul real al victimelor se crede a fi mult mai mare decât este menționat în raport, luându-se în considerare că numai în lagărele de concentrare au fost înregistrate câteva milioane de morți.

Lagărele terorii

Traiul victimelor încarcerate era un trai al mizeriei extreme. Adevăratele condiții din lagăre au fost descrise cu acuratețe în „Arhipeleagul Gulag", scris de Alexandr Soljenițîn (1918-2008), publicat la Paris în 1973. Deși, mult mai devreme, la sfârșitul anilor '20, atunci când Stalin își consolida puterea, scrierile unui prizonier evadat din Lagărul

Probabil cele mai cumplite lagăre de muncă au fost: Kolîma, Norilsk și Vorkuta, situate în nordul Cercului Arctic.

▲ Romancierul Soljenițîn (1918-2008) comparând cele 476 de complexe separate de tabere, fiecare însumând sute sau chiar mii de tabere cu un arhipeleag unde s-a estimat că erau închiși la acea vreme peste 7milioane de prizonieri.

Nu sunt un dictator. Oamenii care spun astfel de lucruri nu înțeleg sistemul Uniunii Sovietice. Toate deciziile sunt luate de către Comitetul Central al Partidului Comunist.

cu Regim Special Solovetsky (oficial Lagărul cu Regim Special de Nord, care mai târziu va deveni un model pentru lagărele de corecție de la Marea Albă), au fost publicate în Londra, provocând o surprindere generală. Conform acestei lucrări „prizonieri pe jumătate dezbrăcați erau obligați să mărșăluiască mai mult de cinci kilometri la temperaturi scăzute de minus 30 de grade sau mai mult, urmate de 12 până la 16 ore de muncă forțată pe zi. Dieta acestora consta în special din cartofi care erau aproape necomestibili. Circa 20 sau mai mulți mureau în fiecare zi din cauza frigului insuportabil, a foamei și bolilor cum ar fi tifosul. Cadavrele erau aruncate într-o gaură în pământ". Un alt prizonier dezvăluia că "Iarna, prizonierii erau pedepsiți cu legarea brațelor și picioarelor la spate în poziția unui crevete răsucit, lăsați dezbrăcați și spânzurați într-un turn timp de două zile, în timp ce pe timpul verii prizonierii erau lăsați expuși în același fel într-un nor de țânțari. De asemenea, prizonierii erau adesea spânzurați de tavane mai mult de 20 de ore, neavând voie să atingă podeaua cu picioarele sau erau cuplați câte doi de un stâlp de lemn și azvârliți de pe o scară înaltă de piatră. Curând după aceea, majoritatea prizonierilor politici erau executați de-a valma. Dezertorii erau bătuți până la moarte.". În ciuda acestor decimări, nu s-a dus lipsă de prizonieri. Numărul prizonierilor în 1923 era înregistrat la 3.000, număr care a crescut în 1930 la 50.000.

La început, subiecții epurărilor erau politicienii anti-revoluționari și ofițerii, precum și acei gospodari numiți kulaci, o pătură de țărani bogați care se opuneau reformelor lui Stalin în colectivizarea gospodăriilor agricole. Stalin le-a confiscat terenurile și i-a forțat să lucreze ca muncitori pe platformele industriei grele. În anii '30, subiecții epurărilor s-au extins, incluzând și „inamici suspecți" ai autorității dictatoriale; de aici decurgând și poziția politică adoptată de Stalin. Primele victime au fost Zinoviev și Camenev, care se opuseseră prima dată lui Troțki, dar mai târziu acționând alături de acesta. După aceste eliminări, figuri politice numeroase au fost arestate pentru acuzația de „inamici ai poporului", urmate curând de procese publice și execuții.

Punctul culminant al acestor epurări se crede a fi cei doi ani cuprinși între 1937 și 1939. În anul precedent, Stalin a obținut o copie după „Revoluționarul trădat" scrisă de Leon Troțki și publicată în Suedia, unde autorul îl critica deschis pe Stalin și propunea o „a doua revoluție". Asta l-a determinat pe Stalin să-l asasineze pe Troțki și să elimine orice mișcare anti-stalinistă în interiorul țării.

Niciodată, Stalin nu a scăpat niciun fel de remarci sau gesturi ale oponenților săi politici, chiar și cele din trecutul îndepărtat. Dacă nu existau probe evidente, Stalin fabrica dovezi și forța „mărturisirile" prin intermediul torturii. Subiecții epurărilor s-au extins și mai mult incluzând propria sa armată, unde mai mult de jumătate dintre ofițeri au fost executați. Epurările s-au extins chiar și asupra propriei familii. Doi dintre cumnații săi au fost executați. Al treilea cumnat, care a servit în Armata Roșie ca mareșal se crede că a fost asasinat. Mulți dintre prietenii lui Stalin nu au fost cruțați, asasinați pur și simplu pentru motivul că „știau prea multe despre Stalin și despre trecutul său".

▸ Stalin semnează ordinul de a executa un om prin împușcare. Numeroși oameni au fost uciși doar pentru a atinge cota excesivă de acuzații autentice.

Stalin încuraja „informatorii"

Epurarea lui Stalin s-a extins din ce în ce mai mult, întinzându-se până la cetățenii de rând și nimeni nu era capabil s-o stăvilească. Stalin declara că „moartea unui om este o tragedie, dar moartea unui milion de oameni este doar o statistică. Mânat de scopul de a proteja țara, unele victime sunt inevitabile..."

A manipulat cu pricepere teama și anxietatea psihologică a oamenilor și a folosit-o pentru a-și alimenta regimul de teroare. Cheia sistemului a fost „informatorul". Procedura era simplă: într-o zi, poliția secretă aborda un cetățean obișnuit și îl încuraja să devină informator. Cetățeanul, prevăzând consecințele respingerii ofertei, accepta fără rezerve. Odată ce devenea informator, aceștia nu puteau să renunțe la denunțarea „suspecților anti-revoluționari" către poliție. Chiar și pentru acuzații puerile cum ar fi: dacă izbucneai în râs la auzul unui banc despre regimul sovietic sau dacă făceai o greșeală gramaticală atunci când scriai numele lui Stalin era suficient ca oamenii să fie condamnați la ani de muncă silnică. Când se făcea punerea sub acuzare, informatorul primea un sfert din averea victimei, de aici rezultând o rată uriașă a acuzărilor. Oamenii nu erau niciodată în siguranță într-o societate unde existau informatori.

În intervalul 1936 și 1938, se crede că între șapte și nouă milioane de oameni au căzut victime epurărilor și mai mult de un milion de oameni au fost fie executați fie au murit datorită condițiilor teribile din lagărele de muncă.

Tragedia unui stat socialist

Nu numai rușii au suferit și și-au pierdut viețile în lagărele de concentrare. Când războiul împotriva Germaniei a început (Al Doilea Război Mondial), Stalin l-a numit „Marele Război pentru Apărarea Patriei" și a dispus o serie întreagă de deportări ale minorităților etnice cum ar germanii, cecenii și tătarii din Crimeea care locuiau în interiorul URSS. Aceste populații au fost deportate în Siberia și Asia Centrală. Au fost ordonate masacre asupra polonezilor și maghiarilor după ce Sovietele au ocupat teritoriile acestora. Curând după război, numeroși japonezi au fost trimiși în lagăre de concentrare în Siberia. Mulți evrei au fost persecutați ca personificare a sistemului capitalist occidental.

În istorie, Marea Epurare a lui Stalin este comparată deseori cu Holocaustul lui Hitler. Există mai mulți factori de asemănare cum ar fi: moartea nenumăratelor victime, existența lagărelor de concentrare, regimul de dictatură, justificarea genocidului și acțiunile teribile ale polițiilor secrete. În timp ce Hitler își ducea la bun sfârșit propriul program de epurare împotriva evreilor în scopul „purificării etnice", Stalin dispunea epurările în principal pentru a-și consolida regimul de dictatură instaurat asupra statului sovietic. Cu toate acestea, subiectul epurării era propriul popor și ca o consecință, întruchiparea utopiei socialiste s-a prăbușit iar întreaga națiune a fost cuprinsă de teroare. Poliția secretă și informatorii se ascundeau după fiecare colț, un număr redus de nomenclaturiști și birocrați abuzau la discreție de putere, iar pământul a fost rapid întesat cu lagăre de concentrare.

▲ Evreii nu erau persecutați numai în Germania. Milioane de evrei ruși au fost masacrați în Uniunea Sovietică sub regimul lui Stalin.

▲ Mulți nevinovați au fost acuzați pe nedrept de crime în era stalinistă.

▼ Stalin și-a întărit regimul folosindu-se de cultul personalității.

TORTURI, AMENINȚĂRI, EXECUȚII... RESPONSABILUL EPURĂRII
DRUMUL CĂTRE DICTATURĂ, POLIȚIA SECRETĂ

Fiul revoluției

O serie de epurări pline de cruzime au fost coordonate de poliția secretă sovietică mai temută în istorie decât Gestapo, poliția secretă a Germaniei naziste.

Inițial denumită Ceka (Comisia Extraordinară pentru Întreaga Rusie pentru Combaterea Contrarevoluției și Sabotajului) și înființată de guvernul bolșevic, această organizație a servit pentru eliminarea oricăror semne ale unor mișcări contrarevoluționare și infiltrări străine în societate și pentru protejarea guvernului revoluționar. Responsabilitățile inițiale ale Ceka s-au rezumat la investigații, dar după asasinarea mai multor ofițeri de rang înalt și după tentativa de asasinare a lui Lenin în vara anului 1918, activitatea agenților poliției secrete Ceka a fost extinsă și legalizată. Aceasta a amplificat Teroarea Roșie asupra albilor (activiștii contrarevoluționari), și a condus la o campanie de arestări în masă, întemnițări și execuții prin împușcare, care s-a generalizat sub protecția legii.

De-a lungul epocii staliniste, Ceka, care ulterior avea să-și schimbe numele oficial în OGPU, a funcționat ca cea mai semnificativă componentă a sistemului politic instaurat de Stalin și a contribuit la consolidarea puterii acestuia.

Anii '30 sunt în general cunoscuți ca epoca Marii Epurări. În 1934, OGPU a fost încadrată în NKVD (Comisariatul Poporului pentru Afaceri Interne) și subordonată cu întreaga organigramă și atribuții de poliție secretă către acest minister. Stalin a dirijat transferul unor membrii ai NKVD aproape de el în componența secretariatului personal și treptat a trasformat întreg ministerul într-un comitet controlat de „soldații săi personali". Când un comisar a arătat cea mai mică ezitare în implementarea măsurilor represive, Stalin l-a demis pe loc și l-a înlocuit cu altul. Nicolai Ejov, care a coordonat Marea Epurare între 1937 și 1938, a fost unul din comisarii care au lucrat aproape de Stalin. Marea Epurare sub comanda lui Ejov a devenit cunoscută sub numele de Ejovișchina.

O umbră care apasă

Cei care erau arestați erau aduși la început în fața tribunalelor, dar aceste tribunale au început să-și piardă menirea atunci când dictatura stalinistă s-a consolidat. Nenumărați oameni au fost arestați, suspectați ca inamici sau sabotori contrarevoluționari. Dovezile pentru asemenea acuzații erau obținute întotdeauna prin „mărturisiri". NKVD a utilizat orice mijloace posibile pentru a obține aceste mărturisiri, torturându-i pe prizonieri la nesfârșit și amenințându-le membrii de familie. Una dintre aceste metode de tortură era botezată „sistemul transportorului", o ultimă metodă inchizitorială. Unul dintre supraviețuitorii acestei perioade a relatat mai târziu că a fost torturat încontinuu timp de 17 zile, în timp ce judecătorii erau înlocuiți unul după altul. Până nu și-a recunoscut „crima" și până nu a „mărturisit" nu i-au permis să doarmă sau nici măcar să se așeze. Această tortură cauza adesea dizabilități victimelor ca rezultat al seriilor lungi de bătăi și loviri. Aceia care nu-și recunoșteau crimele până la sfârșit erau adesea făcuți să dispară imediat.

▸ Nicolai Ejov a fost figura centrală a poliției secrete sovietice. Nimeni nu a fost mai credincios în a îndeplini voința lui Stalin.

Acțiunile NKVD au fost criticate deschis de Nichita Sergheevici Hrușciov, succesorul lui Stalin, fiindu-i restrâns drastic domeniul de activitate. KGB a fost înființat pentru a înlocui NKVD.

În perioada Războiului Rece, KGB a jucat un rol important pe scena internațională și poziția în cadrul politicii sovietice a crescut chiar mai mult decât a Ministerului Afacerilor Externe sau a armatei. Președintele rus Vladimir Putin (2000-2008) a fost ofițer al KGB. După căderea Uniunii Sovietice, KGB a fost dizolvat iar atribuțiile sale au fost absorbite de alte ministere, dar umbra erei sale întunecate a rămas în istoria Rusiei.

▾ În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, 10.000 de prizonieri polonezi de război au fost executați în masă de către poliția secretă a Uniunii Sovietice.

Eforturile celor care au luptat împotriva omului de oțel

Visul idealului socialist a fost spulberat în timpul regimului de teroare stalinist. Mai multe relatări formidabile au fost scrise în timpul acestui regim, cu prețul vieții celor care au luptat împotriva dictaturii sale.

Părintele Revoluției Ruse, venerat de succesorii săi

Vladimir Ilici Lenin (1870-1924)

În ultimii ani ai guvernării sale, Lenin, părintele Revoluției Ruse, comadantul suprem al Partidului Comunist și carismaticul lider al Revoluției Socialiste Internaționale, nu era nimeni mai fericit că și-a atins obiectivele în viață. O umbră întunecată părea să se abată peste relația sa cu Stalin.

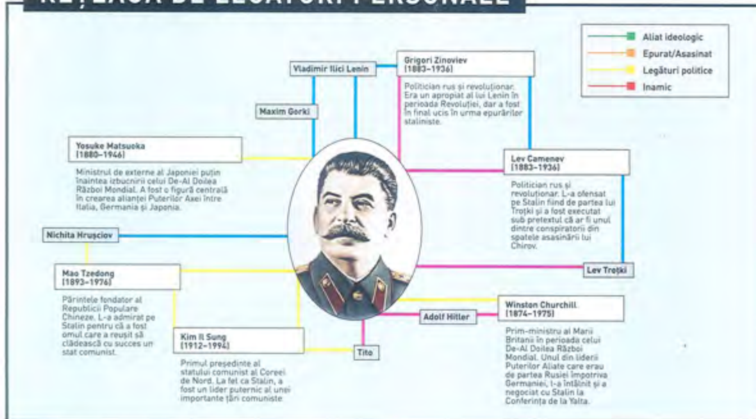
În ziua de 6 noiembrie a anului 1917, Lenin a condus Revoluția din Octombrie către izbândă și a proclamat Constituția Sovietică, prima mare realizare a statului socialist. Lenin a dirijat cârma țării sale trecând din criză în criză, inclusiv invadarea teritoriului național de către alte națiuni. La începutul anilor '20, și-a concentrat eforturile pe refacerea și stabilizarea economiei naționale. Totuși, la începutul anului 1922, Lenin a intrat într-un conflict cu Stalin, care fusese desemnat secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist, având mai multe atribuții politice. Stalin a insistat ca guvernul rus să slujească în calitate de guvern suveran al Uniunii Sovietice, iar alte națiuni trebuie să dețină numai o autonomie în cadrul Rusiei. Lenin l-a criticat pe Stalin pentru schimbarea excesivă a politicii. În această perioadă, Lenin s-a prăbușit în urma unui atac cerebral. Și-a revenit, dar curând a suferit un nou atac. În consecință, Lenin s-a grăbit să-și pregătească testamentul politic, în principal datorită faptului că a anticipat consecințele dezastruoase ale consolidării puterii politice a lui Stalin.

„Stalin este un om teribil de brutal. Dorința mea este să fie înlocuit din funcția actuală și să fie desemnat cineva care este mult mai potrivit, tolerant, loial, politicos și nu este irascibil", menționa testamentul. Când Stalin a descoperit existența acestui testament, a amenințat-o pe soția lui Lenin, căreia acesta îi dictase ultimele sale dorințe și l-a pus la loc sigur. Mult mai mânios decât înainte, Lenin l-a criticat pe Stalin și l-a avertizat să-și revizuiască acțiunile și să-și ceară scuze sau să fie pregătit să piardă tot parteneriatul pe care-l clădiseră până atunci.

În ziua de 24 ianuarie 1924, Lenin și-a dat ultima suflare în urma celui de-al treilea atac cerebral. Testamentul său, care nu specifica clar cine este succesorul său, s-a evaporat pur și simplu și nu s-a mai auzit nimic despre el. Ironia sorții, Stalin a fost cel care l-a zeificat pe Lenin și l-a promovat ca pe un simbol care trebuia venerat de întreaga societate sovietică. Rămășițele lui Lenin sunt păstrate în Piața Roșie din Moscova.

REȚEAUA DE LEGĂTURI PERSONALE

▲ Personajele din casetele gri sunt prezentate pe larg în paginile următoare

Președintele iugoslav care nu s-a predat în fața tiraniei staliniste

Iosip Broz Tito (1892-1980)

Pentru refuzul de accepta politica hegemonică tiranică a lui Stalin, Partidul Comunist Iugoslav a fost exclus din asocierea cu Uniunea Sovietică în iunie 1948, iar conflictul dintre Stalin și Tito a început. Se spune că principalele motive ale acestei fisuri au fost cauzate de următorii factori. În primul rând, Stalin i-a executat pe comuniștii iugoslavi care se aflau în exil în Rusia. În al doilea rând, a menținut contactele diplomatice cu fostul rege iugoslav Petru, care se afla de asemenea în exil la Londra. Tito era încununat de un mare triumf și simțea o mândrie personală datorită faptului că, împreună cu formațiunile sale de partizani, fără niciun sprijin din afară, reușise să-și elibereze țara de sub ocupația nazistă. Stalin comenta în batjocură în legătură cu guvernarea lui Tito, spunând că ar putea foarte ușor s-o distrugă și să facă să se prăbușească întregul sistem iugoslav doar mișcându-și degetul mic, o amenințare credibilă dat fiind puterea incredibilă de care dispunea Stalin în acel timp.

Iugoslavia a fost eliminată complet din Blocul sovietic, dar fără să fie supusă unor presiuni, iar Tito a început să pună bazele unui nou tip de socialism independent, care a experimentat cu succes împărțirea profitului între muncitori și întreprinderile de stat. A schimbat denumirea Partidului Comunist Iugoslav în Liga Comuniștilor Iugoslavi și a pornit viguros să construiască o economie stabilă. Pe plan internațional, după ruptura de celelalte state ale Blocul Răsăritean, Iugoslavia a început să închege relații diplomatice ne-aliniate (Mișcarea de Ne-Aliniere) cu țări din Asia și Africa. Pentru că țara avea în componență multe grupuri etnice cu tradiții culturale și religioase diferite, Tito a prevenit conflictele inter-etnice implementând sistemul de rotație pentru funcția prezidențială și a instituit autonomia locală.

După moartea acestuia, niciun lider de calibrul lui nu a apărut pe scena politică pentru a-i lua locul la cârma Iugoslaviei. Un conflict minor izbucnit în provincia Kosovo a fost suficient pentru a împinge întreaga țară într-un război civil inter-etnic. Iugoslavia s-a prăbușit la scurt timp după aceea.

Cel mai mare inamic al lui Stalin, dictatorul Germaniei naziste

Adolf Hitler (1889-1945)

În ziua de 22 iunie 1941, Hitler a invadat teritoriul sovietic cu 5.500.000 de soldați germani fără a da un ultimatum în prealabil. Acest atac surpriză a fost botezat Operațiunea Barbarossa, preluat de la numele unui împărat german din Evul Mediu. Pierderile suferite de partea sovietică din cauza acestei operațiunii au fost formidabile.

Totuși, Stalin nu a părut să anticipeze probabilitatea invaziei, contând pe Pactul Molotov-Ribbentrop semnat în 1939. Pentru Stalin, scopul ascuns al acestei înțelegeri era slăbirea națiunilor occidentale și Germaniei naziste prin război, la care el ar fi trebuit să fie spectator, dar obiectivul lui Hitler era să-l deposedeze pe Stalin de Ucraina, considerată grânarul Uniunii Sovietice, după ce ar fi reușit să subjuge Europa Răsăriteană. La semnarea pactului cu Stalin, după câte se spune, Hitler a jubilat, plângând de bucurie, considerând că în acel moment avea omenirea în propriul buzunar. Winston Churchill, premierul britanic l-a avertizat pe Stalin de mai multe ori în legătură cu planurile de invazie ale lui Hitler asupra Rusiei; cu toate acestea, Stalin nu a ținut seama de avertismente, considerând că era la mijloc o conspirație menită să inducă un război germano-sovietic. Chiar după ce știrile despre invazie au ajuns la el, i-a venit greu să creadă, făcând comentarii de genul „aceasta trebuie să fie o provocare a armatei germane" sau „Hitler sigur nu știe despre această invazie". Deși în final, când a acceptat realitatea, a început să plângă „Cât e de dușmănos! Se comportă ca un bandit!"

După deschiderea ostilităților cu Germania, armata lui Stalin a opus o rezistență feroce și a stopat trupele germane chiar la porțile Moscovei. Anul următor Armata Roșie a întors soarta războiului având sprijinul gerului năprasnic al iernii rusești și i-a înfrânt pe germani la Stalingrad. Hitler nu s-a dat bătut și a insistat să lupte pentru a menține ocupația asupra Rusiei. Mai târziu, și-a acceptat greșeala și a înțeles repercursiunile înfrângerii de la Stalingrad. Înfrângerea a adus o slăbire a forțelor germane din URSS, iar dictatorul nazist a fost biruit de către „împăratul roșu". Când Stalin a aflat despre moartea lui Hitler, a început să strige „Ticălosul e mort în sfârșit!"

Secretarul General al Partidului Comunist care a rupt barierele și l-a criticat pe „Marele Tătuc" al Rusiei

Nichita Hrușciov (1894-1971)

La scurt timp după moartea lui Stalin în 1953, Hrușciov a devenit prim-secretar al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, în timp ce alți lideri dețineau poziții mult mai influente: Viaceslav Molotov și Climent Voroșilov, președinte al Prezidiului Sovietului Suprem. După căderea și executarea lui Beria ca anti-revoluționar, Hrușciov a preluat frâiele puterii.

În 1956, după ce l-a îndepărtat pe Malencov de la putere, Hrușciov a ținut celebrul discurs cunoscut ca Raportul lui Hrușciov și intitulat „Despre cultul personalității și consecințele sale" în cadrul unei sesiuni cu ușile închise, în ultima zi a Congresului al XX-lea și care a fost primit cu mare uimire de către membrii partidului. În acest discurs bazat pe raportul unei comisii speciale de investigație a partidului, Hrușciov a dezvăluit și a criticat represiunea brutală sub regimul lui Stalin, care fusese idolatrizat de națiune, fiind comparat cu un zeu. Cu această expunere a regimului stalinist, Hrușciov a reușit să-și elimine rivalii, Molotov și Voroșilo și s-a concentrat pe acapararea puterii în propriile mâini.

Undele de șoc cauzate de discurs s-au răspândit rapid pe mapamond, ducând la eliberarea unui număr uriaș de prizonieri politici din lagărele de concentrare și la reabilitarea celor care căzuseră victime ale epurărilor staliniste. Hrușciov a continuat rolul greu pe care și-l asumase pe scena politică Est-Vest, reușind să dizolve Cominform-ul și să reconcilieze relația cu Josip Broz Tito al Iugoslaviei, precum și să reconstruiască relațiile de cooperare cu Statele Unite. Cu toate acestea, a fost acuzat de către Partidul Comunist că a făcut o serie întreagă de erori politice semnificative, cum ar fi: declanșarea în 1962 a Crizei Rachetelor Cubaneze, ruptura chino-sovietică, construirea Zidului Berlinului și dezorganizarea economiei sovietice, în special a sectorului agriculturii. Aceste critici au condus la demisia sa din funcția de premier al Uniunii Sovietice în octombrie 1964.

După ce a demisionat, a locuit într-o pensiune până la sfârșitul zilelor, murind în urma unui infarct în 1971. A fost neglijat în perioada lui Brejnev, dar a fost reconsiderat și apreciat ca un pionier în reconstrucția statului atunci când Gorbaciov a inițiat perestroika.

Cea mai importantă figură a literaturii ruse de la începutul secolului al XX-lea de care se temea chiar dictatorul

Maxim Gorki (1868-1936)

Cu piesa de mare succes „Din adâncuri" și cu romanele „Mama" și „Copiii soarelui", Maxim Gorki a întemeiat realismul socialist în literatură și a devenit un reprezentant de seamă al literaturii ruse a secolului al XX-lea. Pierzându-și părinții la vârsta de 10 ani, mai târziu a călătorit de-a lungul Rusiei prestând diverse meserii. A fost martorul existenței precare și mizeriei oamenilor din straturile de jos ale societății, trăind chiar în mijlocul lor. Această experiență s-a dovedit valoroasă pentru activitatea sa literară de mai târziu.

„Din adâncuri" a fost una din piesele de teatru în care Gorki a descris lipsa de speranță în viață în acord cu propria sa experiență trăită. Această dramă a fost pusă în scenă pentru prima dată la Teatrul Artistic din Moscova și s-a bucurat de un succes internațional uriaș fiind jucată pe toate scenele lumii. Piesa, care expunea adevărata viață a poporului rus de rând, a fost interzisă de poliție și toate spectacolele programate în Rusia au fost anulate. După acest incident, Gorki l-a întâlnit pe Lenin și a fost determinat să se alăture mișcării revoluționare. În perioada Primei Revoluții Ruse din 1905, a scris texte care criticau guvernarea imperială fiind închis pentru o perioadă. În 1906, a călătorit în Statele Unite pentru a strânge fonduri pentru revoluționari. După revoluție, în anul 1920 a petrecut câțiva ani în Europa, locuind în vila sa de pe insula Capri, din Italia, apoi a mers în stațiunile germane și cehe, căutând leac pentru tuberculoza cronică de care suferea.

În 1931, Gorki s-a reîntors în Rusia la invitația lui Stalin și a devenit purtătorul de cuvânt pentru cultură al guvernului stalinist. În anul următor, a organizat Uniunea Scriitorilor Sovietici, ținând un discurs de inaugurare în calitate de prim președinte. Aceste realizări pot fi văzute ca punctul culminant al unei vieți de intelectual socialist. În timpul vieții a obținut faimă și succes, atât financiar cât și ca statut social și a fost idolatrizat. Locul nașterii sale a fost rebotezat Gorki. A murit la 18 iunie 1936 la vârsta de 68 de ani.

Mai târziu s-a sugerat că a fost asasinat de Stalin. În ultimii ani ai vieții sale, conflictul cu Stalin s-a acutizat, iar dictatorul, chipurile, a ordonat să fie otrăvit, temându-se că scriitorul va dezvălui lumii Marea Epurare. Gorki a avut parte de funeralii naționale organizate în Piața Roșie la care au participat peste 800.000 de oameni în frunte cu Stalin însuși.

Eternul adversar al lui Stalin și un revoluționar tragic

Leon Troțki (1879-1940)

Anii copilăriei lui Troțki sunt în contrast evident cu primii ani ai vieții lui Stalin. S-au născut în același an, dar Troțki a venit pe lume în familia unui bogat moșier evreu din sudul Rusiei, în timp ce Stalin provenea din familia săracă a unui cizmar din Georgia. Troțki s-a dedicat mișcării revoluționare încă din adolescență făcându-și un nume ca orator și scriitor. Îndeplinind cu succes responsabilități importante în perioada Primei Revoluții Ruse din 1905 și în în cea a Revoluției din Octombrie din 1917, a înființat Armata Roșie și a înregistrat câteva victorii în Războiul Civil. Având aceste succese la activ, era cunoscut în toată Rusia ca posibil succesor al lui Lenin. Am putea face câteva comentarii negative asupra caracterului său, menționând că se purta câteodată arogant și avea o atitudine necooperantă în raport cu ceilalți.

Stalin s-a apropiat de Troțki și a încercat să lege o relație personală, dar acesta îl critica scriind despre el că „este un vanitos. Neavând inteligență și simț al moralității va rămâne la nivelul unui politician de mâna a doua". Troțki îl descria pe Stalin ca un om cu vederi înguste și o psihologie barbară care se comporta cinic datorită nivelului scăzut de civilizație din provincia sa natală. Fiind tratat cu răceală, Stalin s-a distanțat de Troțki și a stârnit zvonuri, denunțându-l pe Troțki ca impostor.

După dispariția lui Lenin, poziția politică a lui Troțki a fost grav slăbită. Unul din motive era propriul său caracter, dar principalul motiv era incapacitatea lui de a iniția și consolida o putere politică organizată, în timp de Stalin era capabil să facă acest lucru atât de bine. În 1925, a trebuit să demisioneze din funcția de comisar al poporului pentru armată și marină și, de asemenea, din poziția de președinte al Consiliului Militar Revoluționar. Mai târziu, în 1927, a fost exclus din Partidul Comunist, urmând apoi exilarea sa în Turcia, în anul 1929. În timp ce primise azil politic în Franța, apoi în Norvegia și ulterior în Mexic, a criticat public regimul lui Stalin, argumentând că statul sovietic va deveni un stat degenerat al muncitorilor controlat de o nomenclatură nedemocratică.

Un vis spulberat – prăbuşirea socialismului

O clădire înaltă proiectată de Stalin. Stalin a ordonat construirea mai multor clădiri în stil „neogotic stalinist" care să simbolizeze refacerea Rusiei după război.

Stalin a luptat în cea de-a doua conflagrație mondială și a făcut din URSS o superputere globală. După dispariția acestuia, mulți succesori și-au asumat conducerea statului, dar sistemul politic stalinist a continuat pentru o lungă perioadă de timp. Țara pe care a condus-o Stalin nu mai există, dar moștenirea sa rămâne adânc înrădăcinată în Rusia de azi.

Discursul care a fisurat sistemul sovietic

UNIUNEA SOVIETICĂ, una dintre cele două superputeri care și-a împărțit supremația cu SUA după cel De-Al Doilea Război Mondial, a dispărut instantaneu de pe harta lumii după prăbușirea din 1991. Există mai multe teorii cu privire la cauza acestui colaps, însă, în februarie 1959, s-a petrecut un incident cheie, atunci când prim-secretarul Partidului Comunist, Nichita Hrușciov a expus raportul secret „Despre cultul personalității și consecințele sale" în plenara celui De-al XX-lea Congres al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. Denunțul lui Hrușciov s-a limitat la problematica cultului personalității în relație cu atrocitățile nenumărate ordonate de Stalin, erorile înfăptuite în timpul ultimului război și represiunea din perioada Marii Epurări. În momentul în care Departamentul de Stat american a pus mâna pe o versiune a raportului, acesta a fost tradus în engleză și diseminat în rândul opiniei publice internaționale. Repercursiunile publicării nu au întârziat să apară, producând un impact major asupra Chinei și statelor est-europene, care văzuseră în Stalin un lider absolut.

Dezavuând discursul, China l-a denunțat pe Hrușciov ca fiind revizionist, aceasta ducând la ruptura chino-sovietică. În Europa Răsăriteană, discursul a cauzat un val de reconsiderare a implementării sistemelor socialiste în fiecare stat al blocului, iar în Polonia și Ungaria au fost inițiate mișcări naționale ample de reformare a sistemului politic. Încercarea de democratizare est-europeană a fost înnăbușită prin intervenția armatei sovietice. În 1959, Hrușciov a vizitat Statele Unite și a participat la o întâlnire organizată la Camp David de președintele Eisenhower, promovând doctrina „coexistenței pașnice" în politica externă.

O stabilitate efemeră

Doctrina „coexistenței pașnice" promovată de Hrușciov a adus o relaxare a tensiunilor internaționale unei lumi care suferea din cauza Războiului Rece. Cunoscută ca „dezghețul lui Hrușciov", aceasta a constituit o perioadă de grație de care a beneficiat liderul sovietic, în care Uniunea Sovietică a reușit să ajungă din urmă și să depășească lumea capitalistă, în special în ceea ce privește nivelul

▼ O statuie a lui Stalin în timp ce era distrusă în perioada Revoluției din Ungaria.

▼ Declarația de de-stalinizare a lui Hrușciov a avut efectul unei unde de șoc pe scena lumii.

Țara noastră a rămas cu 50-100 de ani în urmă, în comparație cu țările dezvoltate. Iar noi trebuie să recuperăm această diferență în 10 ani. Fie reușim, fie celelalte state ne vor zdrobi.

de trai și stabilitatea economică. Introducând agricultura intensivă și producția de bunuri de consum în locul industriei grele și a industriei de apărare, Hrușciov și-a creat noi inamici în interiorul nomenclaturii socialiste pentru care păstrarea rânduielilor statornicite constituia singura cale de a supraviețui fără dificultăți. Sfârșitul carierei sale politice ajunsese doar o chestiune de timp. În 1964, la cinci ani după vizita în Statele Unite a fost forțat să demisioneze din funcția de premier al Uniunii Sovietice pentru acuzația că ar fi aruncat în haos economia sovietică, eșuând în susținerea unei politici agricole viabile și pentru că determinase o ruptură politică cu China.

După Hrușciov, puterea a fost preluată de Leonid Brejnev care a fost numit prim-secretar al partidului. Revizuind doctrina lui Hrușciov de dezgheț și democratizare a politicii externe, a utilizat sistemul nomenclaturist stalinist și s-a concentrat pe întărirea statului sovietic. Aceste măsuri au fost simbolizate prin extinderea prerogativelor KGB-ului, poliția secretă sovietică căreia în perioada lui Hrușciov îi fusese limitată influența politică. Brejnev a consolidat considerabil serviciul secret monitorizându-i activitatea de spionaj și contraspionaj și mărindu-i organigrama la 90.000 de ofițeri. Numărul funcționarilor statului a crescut până la 400.000 de oameni, incluzând aici și cadrele poliției și inginerii care lucrau pentru stat. Prin intermediul acestei politici staliniste, Brejnev a provocat fricțiuni cu lumea occidentală, dar în interior a reușit să obțină o stabilitate socială și să crească nivelul de trai al cetățenilor. Pe de altă parte, a reușit să-și consolideze autoritatea, numindu-se președinte al Prezidiului Suprem al Uniunii Sovietice. Refăcând forța militară a armatei sovietice capabilă atunci să rivalizeze cu cea a Statelor Unite, Brejnev a provocat o intervenție armată în Cehoslovacia și în Afganistan.

▾ Standardul de viață al cetățenilor a crescut sub regimul lui Leonid Brejnev, iar guvernarea a fost stabilizată. Deși cursa înarmărilor cu SUA s-a intensificat, succesele vremelnice ale comuniștilor anunțau un fiasco – prăbușirea lumii comuniste.

Sfârşitul Revoluţiei Ruse

După moartea sa survenită în 1982, câțiva lideri comuniști staliniști ca Iuri Andropov și Konstantin Cernenko i-au succedat lui Brejnev. În 1985, Mihail Gorbaciov a fost ales în poziția de secretar general al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice la vârsta de 53 de ani.

Gorbaciov și-a concentrat eforturile pe reformarea sistemului politic. A schimbat drastic componența guvernului, eliminându-i pe aceia din regimul anterior care se agățau de scaune și funcții. A condus o serie de reforme pentru a promova democratizarea, principii care erau în opoziție totală cu politica stalinistă anterioară. În mod ironic, aceste reforme au avansat din ce în ce mai repede, astfel încât au dat naștere la o dezordine generalizată în interiorul și în jurul Uniunii Sovietice. Guvernele statelor Blocului estic, țări satelite ale Uniunii Sovietice s-au prăbușit unul după altul. Zidul Berlinului a fost de asemenea dărâmat, iar Estul și Vestul Germaniei s-au reunificat.

În august 1991, liderii conservatori din interiorul conducerii sovietice, alarmați de avansarea reformelor au organizat o lovitură de stat, dar care a eșuat datorită unei rezistențe puternice din partea locuitorilor Moscovei care doreau o schimbare în sistemul lor politic. Ca urmare, Gorbaciov a dizolvat Comitetul Central și astfel a pus capăt domniei de peste 74 de ani, încă din perioada Revoluției Ruse, a acestui organism politic comunist.

Între timp, Boris Elțîn și-a asumat funcția de președinte al Prezidiului Suprem al Republicii Federative Socialiste Sovietice Ruse, cea mai întinsă dintre cele 15 republici care compuneau URSS și a fost ales ulterior ca primul președinte al Federației Ruse, în urma unui vot popular desfășurat în cadrul unor alegeri prezidențiale democratice. În timpul loviturii de stat din august, Elțîn se afla într-o locuință de țară din apropierea Moscovei dar s-a întors rapid în capitală. A denunțat lovitura de stat și a făcut apel la organizarea de demonstrații de protest masive. Oamenii l-au sprijinit pe Elțîn, iar lovitura de stat a fost înnăbușită.

În concluzie, lovitura de stat a marcat sfârșitul celor 69 de ani de regim sovietic. După acest incident, republicile din cadrul Uniunii Sovietice au început să-și declare independența, una câte una. În data de 8 decembrie 1991, președinții Belarusului, Federației Ruse și Ucrainei s-au întâlnit într-o conferință și au decis desființarea Uniunii Sovietice, fondând Comunitatea Statelor Independente. În 25 decembrie, Gorbaciov și-a înaintat demisia oficial într-o trasmisie televizată. Astfel, primul stat socialist al omenirii, care luase naștere în urma revoluției leniniste, fondat și întărit de Stalin a fost retras de pe scena istorică a lumii.

Vântul, ca o adiere

Ca o consecință a acestor evenimente, Rusia a introdus economia de piață și a început să conlucreze cu Europa Occidentală. Totuși, datorită dezorganizării majore cauzată de dezintegrarea sistemului economic socialist, a rezultat o rată extremă a inflației. Nivelul de trai al populației s-a degradat drastic, cauzând nemulțumiri ample. Oamenii au simțit că așteptările lor legate de reforme și o viață mai bună au fost înșelate. Pe de altă parte, unele personaje au reușit în afaceri în această perioadă de transformări, beneficiind de privatizarea avuției naționale și de investițiile în afaceri profitabile – aceștia alcătuind o pătură subțire de oligarhi. Odată cu extinderea decalajului dintre bogați și săraci, societatea rusă a devenit din ce în

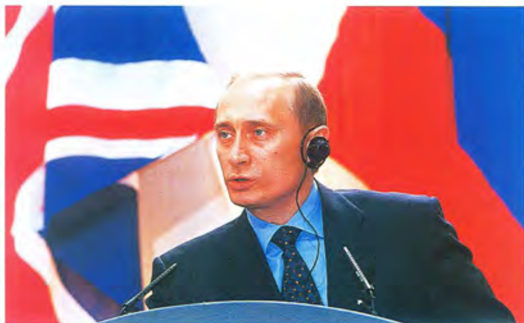
ce mai destabilizată, iar influența rusească în plan diplomatic a scăzut.

Haosul generalizat din economia rusă a continuat pe parcursul anilor '90, dar odată cu apariția pe scena politică a lui Vladimir Putin a început să se întrevadă o urmă de speranță. După o lungă perioadă de anxietate socială, rușii au început să devină nostalgici după zilele puternicului stat sovietic. În realitate, într-un sondaj de opinie realizat la Moscova în anul 1993, cel mai întâlnit răspuns oferit la întrebarea „Care perioadă din istorie o consideri ca fiind cea mai benefică?" a fost „regimul lui Stalin" urmat apoi de „regimul Brejnev". În prezent, democrația avansează și memoria gulagurilor slăbește, ambele fiind lăsate în urmă de o nouă ordine a speranței în renașterea statului socialist simbolizat de Stalin.

Există de asemenea unele națiuni din Africa și Asia care și-au câștigat independența beneficiind de asistența lui Stalin și a Uniunii Sovietice. În aceste state, există încă sentimente de admirație pentru Stalin care a fondat o Rusie puternică, odată comparabilă cu SUA și care a susținut independența națională a țărilor lumii a treia, sprijinind războaiele de eliberare împotriva puterilor coloniale anti-comuniste în toată lumea.

▲ O familie privind atent o statuie răsturnată a lui Stalin.

▶ Președintele Vladimir Putin a fost succesorul lui Boris Elțîn.

100 DE PERSONALITĂȚI

Oameni care au schimbat destinul lumii

IOSIF STALIN

DeAGOSTINI